

weekly.meest.com

MeestWeekly

ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ ПРОЛЯГАЄ ЧЕРЕЗ КРИМ

Далекобійним тиском
на агресора його
змушують до перемовин

Читайте с. 5

ЗЕЛЕНСЬКИЙ ВИМКНУВ ОБЛАДНАННЯ В РБ?

Ультиматум президента України поставив
Лукашенка перед вибором

с. 11

УКРАЇНСЬКИХ ЧОЛОВІКІВ ПОЗБАВЛЯТЬ ЗАХИСТУ?

Відповідні пропозиції є у внутрішньому
документі Ради Євросоюзу

с. 13

A-TEAM
Home Care

**Over
\$2,000
in Bonuses**

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНИМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

215-302-9292

БЕРЛІН ЗВИНУВАЧУЄ УКРАЇНЦЯ

■ Іван Заторський

Енс Роммель, генеральний прокурор Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), минулого тижня висунув звинувачення проти громадянина України Сергія Кузнецова у справі про підлив газогонів «Північний потік». Він звинувачує українця в атаках на цивільну енергетичну інфраструктуру, що за міжнародним кримінальним правом є воєнним злочином, у спричиненні вибуху, а також у знищенні споруд.

За даними слідчих, звинувачений очолював диверсійну групу. Він, як ува-

жається, був капітаном яхти «Андромеда», із якої восени 2022 року «було

здійснено висадку дайверів для атаки на газогони». Українець перебуває під

вартою в Гамбурзі після того, як минулого літа його затримали під час відпустки в Італії та згодом екстрадували до ФРН.

Згідно з даними слідства, перебуваючи в Італії в очікуванні екстрадиції, Сергій розмовляв телефоном із родичами та знайомими про атаки — і тим самим «викрив себе». Також слідчі нібито знайшли на його стільниковому телефоні докази причетності до вибухів трубогонів.

Слідство стверджує, що українська команда з кількох цивільних дайверів майже чотири роки тому розмістила саморобні бомби на дні Балтійського моря. 26 вересня 2022-го вибухові пристрої, оснащені таймерами, детонували та знищили три з чотирьох ниток газогонів «Північний потік-1» і «Північний потік-2».

Фахівці Федерального кримінального управління та Федеральної поліції буцімто виявили на яхті під назвою «Андромеда» сліди суміші військових вибухових речовин гексогену й октогену. Загалом установили сімох підозрюваних, однак один із них, солдат, як вважається, загинув у війні проти РФ.

Слідчі викрили підозрюваних, зокрема, завдяки даним перевірок польської прикордонної служби. Серед них була й інформація про Сергія Кузнецова. Німецькі слідчі припускають, що група українців діяла під керівництвом Валерія Залужного, тодішнього головнокомандувача Збройних сил України.

Федеральна прокуратура ФРН заявила, що під час підливу «Північних потоків» Кузнецов діяв як військовослужбовець від імені влади України. Разом з іншими військовослужбовцями він «розробив план, щоб знищити газогони, які проходять дном Балтійського моря до Лубміна в Німеччині».

Проте Володимир Зеленський сказав, що поки що зарано реагувати на оголошення звинувачення у ФРН громадянину України, оскільки деталі процесу невідомі: «Ми не знаємо зараз всіх деталей цього процесу. Ми не отримували офіційно всіх матеріалів, принаймні я не бачив. Відповідні органи наших країн об'єднуються, і коли ми отримаємо більше деталей, напевно, зможемо відреагувати».

ДО СЛОВА

Київ і Берлін створили спільну робочу групу, в рамках якої обговорюють механізми повернення українців мобілізаційного віку додому. Про це розповів Олексій Макеев, посол України у ФРН. «Ми вдячні німцям, що вони допомогли

розвинути ідею створення центрів для українців — Unity Hub. Перший уже відкрили в центрі Берліна, він поступово наповнюється діяльністю. Я особисто завітав туди в перші дні роботи. Там були представники Пенсійного фонду,

до яких одразу вишикувалися черги українських пенсіонерів із конкретними запитаннями», — поділився він. Дипломат додав, що робота з координації повернення українців має дві складові. «Перша — це Unity Hub, тобто робота нашої

держави з українською громадою, коли ми пояснюємо, які існують можливості. Друга — зрозуміти, у який спосіб ми можемо сприяти поверненню спільно з німцями. Тому між українськими й німецькими відомствами створено робочу

групу, де здійснюється обмін інформацією», — пояснив він. Посол також поінформував, що наразі опрацьовуються і питання повернення чоловіків мобілізаційного віку, які незаконно залишили Україну.

■ Олег Садовий

У червні ц. р. Індія наростила імпорту російської нафти до рекордного рівня.

Її нафтопереробні заводи (НПЗ) отримували близько 2,7 млн барелів російської нафти на добу. Для порівняння: у травні імпорту становив 2,13 млн барелів на добу, за оцінкою Kpler, і 1,95 млн барелів на добу, за даними LSEG. Загальний імпорту сирої нафти до Індії, яка є третім найбільшим у світі імпортером і спо-

Суша бензоколонка

живачем цього ресурсу, у червні майже не змінився і складав близько 4,9 млн барелів на добу.

Після початку повномасштабної війни Російської Федерації (РФ) проти України російська нафта стала основним джерелом постачання для індійських НПЗ з огляду на значні цінові знижки, які Москва запропонувала після того, як частина європейських покупців відмовилася від закупівель російської сировини.

Та вже в липні РФ розпочала імпорту бензину морем з Індії. Так Кремль намагається пом'якшити дефіцит пального, спричинений українськими ударами по її енергетичній інфраструктурі. З Індії до РФ уже відправили щонайменше 60 тис. т бензину. Путін під час зустрічі з урядовцями й іншими посадовцями визнав, що удари українських безпілотних літальних апаратів по НПЗ спричинили дефіцит пального в «окремих регіонах».

Загалом РФ планує щомісяця імпортувати 400 тис. т бензину з різних країн, зокрема з Білорусі, яка вже постачає паливо до Росії. Мінськ майже втричі збільшив постачання бензину залізницею — до більш ніж 70 тис. т.

Казахстан також готується постачати РФ бензин у липні та серпні. Загальний обсяг становитиме близько 50 тис. т у межах гуманітарної допомоги. Та для Росії 50 тис. тонн — це «крапля в морі», натомість для казахстанського ринку таке постачання може мати

негативні наслідки через зростання внутрішнього споживання. У літній період, коли попит на пальне найвищий, споживання бензину в РФ становить щонайменше 110 тис. т на добу.

Своєю чергою Киргизстан звернувся до Казахстану, Білорусі, Азербайджану, Узбекистану й Туркменістану по допомозі для забезпечення стабільного постачання палива. Країна понад 90 % бензину отримує з РФ. А єдиний у Грузії НПЗ у порту Кулеві був змушений відмовитися від російської нафти.

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854. Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: <https://weekly.meest.com/us>

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чeki й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200,
Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UNIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТОН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ ПРОЛЯГАЄ ЧЕРЕЗ КРИМ

Далекобійним тиском на агресора його змушують до перемовин

■ Ігор Голод

Становище росіян на окупованому півострові дедалі погіршується.

СТАБІЛЬНІ ВЛУЧАННЯ

Роберт Бровді (Мадяр), командувач Сил безпілотних систем (СБС) Збройних сил України (ЗСУ), минулого тижня заявив, що СБС поцілили в більш як 60 військових об'єктів ворога в окупованому Криму. Наступного дня Сили спеціальних операцій ЗСУ повідомили про знищення ударними безпілотними літальними апаратами (БПЛА) залізничного мосту через Північнокримський канал.

Своєю чергою Центр спецоперацій «Альфа» Служби безпеки України (СБУ) сповістив, що його оператори БПЛА уразили системи протиповітряної оборони (ППО) Російської Федерації (РФ) у районі Керченської протоки та два військові летовища в Криму. Роберт Бровді розповів, що СБС влучили в Криму в 38 об'єктів. Серед них — засоби ППО, Таврійська теплоелектростанція (ТЕЦ), нафтобаза, газові компресорні станції та логістичні вузли.

А БПЛА СБУ завдали успішних ударів по двох кораблях військового забезпечення, засобах ППО й вантажопасажирському порому РФ у районі Керченської протоки. Того ж дня окупаційна влада Криму оголосила про запровадження режиму надзвичайної ситуації на території всього окупованого півострова.

Водночас Генеральний штаб ЗСУ поінформував про ураження ще одного залізничного мосту в Криму, який РФ використовує для перекидання особового складу, озброєння, боеприпасів і матеріально-технічних засобів. Того ж дня в Криму після 16 вибухів унаслідок атаки БПЛА загорілася ще одна ТЕЦ. А СБУ вказала, що уразила ангари з винищувачами на військовому аеродромі Саки.

Таким чином, за неповний тиждень сили оборони

України здійснили серію взаємопов'язаних ударів по логістиці, енергетичній і військовій інфраструктурі окупованого Криму. Саме на тлі цих уражень пролунали політичні оцінки щодо нової стратегії України стосовно півострова.

ЧІТКО ПРОРАХОВАНА ОПЕРАЦІЯ

Зокрема, Володимир Зеленський запевнив, що «операція щодо Криму чітко прорахована», а також

«Влада Криму оголосила про запровадження режиму надзвичайної ситуації на території всього окупованого півострова»

констатував: «Ми не дозволяємо РФ використовувати нашу землю як інструмент затягування війни та перетворення окупації на безкінечну».

Він також розказав, що «затвердив Службі безпеки України 40-денну операцію впливу на державу-агресора заради спонукання до закінчення війни». «Нашим планом далекобійних санкцій та всіма іншими формами тиску на агресора ми робимо все, щоби примусити РФ до закінчення війни й до відновлення справедливості. І саме Крим у центрі цієї нашої політики гарантування справедливості, — пояснив президент. — РФ перетворила Крим на плацдарм для загарбницьких операцій проти інших частин нашої держави. Сьогодні Україна позбавляє РФ цього плацдарму».

Дмитро Плетенчук, речник Військово-морських сил (ВМС) ЗСУ, уточнив: «Ми спостерігаємо черговий етап багатоступеневої операції. Це не про емоційні, ситуативні дії, а про системний комплекс заходів, що триває не місяці, а роки».

Він також відмітив, що першим етапом багаторічної комплексної операції

сил оборони України з повної логістичної та військової ізоляції окупованого Криму було «відрізання» морських шляхів постачання окупантів шляхом системного знищення та витіснення великих десантних кораблів Чорноморського флоту РФ. Другим (паралельним) етапом стало ураження залізничних та автомобільних поромів, які є критично важливою основою логістики ворога.

Третій етап — регулярні удари по комплексах ППО РФ для «осліплення» ворога, а також вогневий контроль над об'єктами у так званому сухопутному коридорі. Четвертий, фінальний етап — увесь комплекс заходів зрештою сходиться до так званого Кримського мосту.

Щодо нього речник ВМС ЗСУ відзначив: «Росіяни не квапляться його використовувати в тому обсязі, на який він був розрахований під час будівництва. Це пов'язано з раніше отриманими пошкодженнями й побоюваннями повторення таких ударів. Тому зараз у них ситуація така тупикова».

ТРОФЕЙ СТАЄ ТЯГАРЕМ

Політтехнолог Юрій Подорожній зауважив: «Поки всі рахують, скільки протримається Кримський міст, головне діється тихо: Україна не так відвойовує півострів, як переводить його на лічильник. Безплатний трофей Путіна стає активом, за який Москва платитиме воєнну ціну роками — і щоб виграти, відбивати його не конче. Досить зробити так, аби кожен місяць володіння ним коштував дорожче за перемогу, якою його колись проголосили».

«Крим стає тягарем для Путіна — вразливим місцем, яке може поставити під загрозу його здатність продовжувати війну», — погодилася The Wall Street Journal. «Окупація Криму перетворюється для Росії з триумфом на катастрофу», — вважає часопис The Economist.

А політолог Володимир Цибулько роз'яснив: «Чим більше військових об'єктів концентрується на відносно невеликій території, тим дорожче коштує їхній захист. Кожна додаткова батарея ППО потребує пального, боекомплекту, особового складу, систем зв'язку та резервів. Кожен пошкоджений міст породжує десятки нових логістичних проблем. Кожна успішна українська атака змушує РФ перекидати до Криму ще більше сил, послаблюючи інші ділянки фронту».

«Фактично Україна поступово змінює саму економіку війни. Вона не лише завдає втрат російській армії, а й робить утримання окупованого півострова дедалі дорожчим у військовому, економічному та політичному сенсі, — стверджує він. — Теперішня кампанія України виглядає не як боротьба за квадратні кілометри, а як демонтаж окупаційної системи. Один удар руйнує логістику. Другий — енергетику. Третій — систему управління. Четвертий — психологічну впевненість окупантів у тому, що вони залишаться тут назавжди».

«Визволення починається не тоді, коли приходить український солдат. Воно починається тоді, коли окупант розуміє: залишатися

російські пропагандисти публічно висловлюють занепокоєння через нестачу ресурсів для захисту стратегічно важливих об'єктів. «Крим вислизає з-під контролю Кремля», — переконані у WP.

А Ілля Павленко, експерт-аналітик начальника Головного управління розвідки Міністерства оборони України, констатував: «Ситуація за останній час змінилася принципово. Фактично ми перейшли від ударів по окремих важливих військових цілях до системного тиску на взагалі спроможність Росії використовувати Кримський півострів як військовий плацдарм».

Він також наголосив, що деокупація півострова потребує тривалої та комплексної підготовки, адже РФ десятиріччями створювала умови для окупації Криму. «Тому Україна повинна теж уважати, що це не буде якимось одномоментним звільненням і поверненням Криму до складу України, — попередив він. — Якщо війна завершиться, але Крим залишиться військовим плацдармом РФ, то це не буде завершення війни, а лише павза перед її наступним етапом. Кремль має двохсотлітні імперські амбіції, і Крим є золотим ключиком для їхнього досягнення».

Своєю чергою військово-політичний оглядач Олександр Коваленко підкреслив: «Російську логістику на Півдні України (шляхом її притискання до узбережжя Чорного й Азовського морів, що виключає будь-який маневр) можуть просто вбити. А мертва логістика — це відсутність можливості не лише наступати, а й оборонятися. І якщо російським окупаційним військам не вдасться адаптуватися до ситуації, що складається, то обвал оборони всього півдня у ворога — лише питання часу, як і вихід сил оборони України до адміністративних кордонів півострова».

Водночас оглядач застеріг: «Операція зі звільнення Криму набуде значно прискореного й очевидного характеру аж тоді, коли українські війська стоятимуть біля адміністративного кордону півострова. Іншими словами — після звільнення Херсонської та Запорізької областей, але ніяк не до цього». «Саме виснаження і знесилення допоможуть нам звільнити нашу територію, хоч і не так швидко, як багатьом того хотілося б, але гарантовано», — резюмував він.

«Становище російських окупаційних військ продовжує погіршуватися через системну кампанію сил оборони України»

вже неможливо», — резюмував політолог.

ВИСЛИЗАЄ З-ПІД КОНТРОЛЮ

У The Times також дійшли висновку, що «головна мет а України в цій кампанії — поставити під загрозу контроль РФ над півостровом і в такий спосіб змусити Кремль сісти за стіл перемовин». Адже, як зауважили виданню The Hill Марк Тот, експерт із національної безпеки, та Джонатан Світ, полковник Армії США у відставці, становище російських окупаційних військ у Криму продовжує погіршуватися через системну кампанію сил оборони України, спрямовану на ослаблення військової інфраструктури півострова. Відтак

ПАСТКА БЛИЗЬКОГО МИРУ

■ Олександр Косвінцев

Чотири роки великої війни змінили Україну не лише фізично, демографічно й економічно. Вони змінили її психологічно. І тепер одним із найдефіцитніших ресурсів країни стає вже не зброя, не гроші і навіть не люди. Найдефіцитнішим ресурсом стає довіра. А разом із нею — здатність суспільства зберігати реалістичну надію.

Саме тому повідомлення про те, що на закритій зустрічі з представниками парламентських фракцій Володимир Зеленський припустив завершення активної фази війни вже до листопада ц. р., викликали такий потужний суспільний відгук. Пізніше подібний сценарій публічно допускали Кирило Буданов, глава Офісу президента України, й інші представники влади. При цьому йшлося не про реальне рішення, як закінчити війну, а лише про можливість, пов'язану з виконанням цілої низки умов, насамперед із наданням Україні надійних гарантій безпеки.

Однак для суспільства, що живе в стані хронічного стресу, навіть обережна сформульована можливість миру сприймається інакше. Коли людина роками перебуває під тиском тривоги, невизначеності та постійної загрози, вона починає чіплятися за будь-який сигнал, що обіцяє вихід із тунелю. Психіка працює не як аналітичний центр, а як механізм виживання.

Тому люди, як засвідчує досвід, чують не слова «за певних умов можливо», а значно простіше й емоційно привабливе повідомлення: «війна закінчується». Саме тут виникає один із найнебезпечніших ефектів затяжної кризи. Надія сама собою є ліками. Але ліки іноді можуть перетворитися на наркотик.

Існує принципова різниця між надією, що ґрунтується на спостережуваній реальності, і надією, що стає компенсацією накопичених страждань. У першому випадку людина зберігає здатність тверезо оцінювати те, що відбувається. У другому — починає емоційно інвестувати

в майбутнє, якого ще не існує.

Якщо потім це майбутнє не настає, приходять не просто розчарування. Виникає важкий психологічний відкат. Психологи давно описали цей механізм: людина здатна довго витримувати складні обставини, якщо розуміє їхню природу і не чекає швидкого завершення. Але коли здається, що страждання ось-ось закінчаться, а потім цього не відбувається, рівень фрустрації зростає багаторазово.

Українське суспільство уже не раз проходило крізь подібні цикли. Напередодні 24 лютого 2022 року, нагадаємо, західні розвідки й уряди США, Великої Британії та низки інших країн протягом кількох місяців попереджали Київ про високу ймовірність повномасштабного російського вторгнення. Однак Зеленський публічно закликав громадян зберігати спокій і критикував західні заяви за нагнітання тривоги, наголошуючи, що постійні розмови про неминучу війну завдають шкоди економіці та фінансовій стабільності країни.

The Washington Post пізніше писала про напружені дискусії між Вашингтоном і Києвом щодо оцінки загрози, а тодішній президент Байден згодом заявив, що Зеленський «не хотів цього чути», маючи на увазі попередження американської розвідки.

Мотиви такої позиції Володимира Олександровича зрозумілі. Він побоювався фінансової паніки, втечі капіталу, економічного шоку та масової дестабілізації. Однак наслідки також виявилися очевидними. Значна частина населення до останнього не вірила в сценарій повномасштабної війни. Мало хто готувався до евакуації, не вивозив сім'ї з потенційно небезпечних районів і не вживав дій, які могли б знизити ризики в перші тижні вторгнення. Цей епізод наочно показує, наскільки високою може бути ціна помилок в управлінні суспільними очікуваннями під час кризи.

Є ще інші факти. Після звільнення Херсона багатьом здавалося, що стратегічного перелому вже досягнули. Потім з'явилися очікування швидкого

контрнаступу, виходу на кордони 1991-го, завершення війни через рік, потім через півтора. Надії пов'язували то з постачанням конкретних видів озброєнь, то з виборами в США, то з поверненням Дональда Трампа до Білого дому.

Останній під час передвиборчої кампанії не раз заявляв, що здатен швидко зупинити війну. Пізніше ж був змушений визнати, що врегулювання виявилось значно складнішим, ніж виглядало ззовні. Це важливий момент, тому що стосується не лише України. Він стосується самої природи таких конфліктів.

Сьогодні ніхто не знає, яким буде механізм завершення цієї війни — ні Київ, ні Вашингтон, ні Брюссель, ні Пекін. Можливо, цього не знає навіть Москва, тому що Путін — далеко не єдиний «яструб» і людиноненависник у сучасній Росії.

Занадто багато чинників перебуває поза контролем будь-якого окремого гравця. Занадто багато рішень не ухвалюють публічно. Саме тому будь-які конкретні строки мають серйозний ризик, особливо для суспільства, що перебуває в стані емоційного виснаження.

Нездійснені очікування проявляються по-різному. В одних виникає апатія. В інших — агресія. А ще в інших розвивається цинізм. Людина перестає вірити не лише конкретному прогнозу, а взагалі будь-якій позитивній інформації. Для України це обертається не лише масовим відтоком населення, а й усілякими ексцесами в запіллі.

Поступово формується психологічна броня недовіри. Вона здається захистом, але на практиці руйнує здатність суспільства до мобілізації та колективних зусиль. Якщо надія регулярно виявляється хибною, люди перестають реагувати навіть на реальні позитивні зміни.

Для держави, що веде війну на виснаження, це надзвичайно небезпечно. Тому що довіру не можна надрукувати, як гроші, імпортувати, як зброю, або мобілізувати указом. Її можна лише довго накопичувати і дуже швидко втратити.

Особливо небезпечні колективні емоційні «ін-

вестиції». Коли одні й ті ж очікування поділяють мільйони людей, суспільство починає жити майбутньою подією задовго до того, як вона настане. Люди відкладають рішення, переносять плани, терплять негаразди, пояснюючи собі те, що відбувається, тим, що «залишилося зовсім трохи». Майбутнє починає виконувати функцію психологічної опори теперішнього.

Коли таке очікування руйнується, люди втрачають не лише візію майбутнього. Вони втрачають частину внутрішньої конструкції, на якій трималася емоційна рівновага. Розчарування окремої людини — це особиста трагедія. Розчарування мільйонів — уже фактор підризу національної стійкості.

Та проблема значно глибша. Українській владній верхівці вже час навчитися, як потрібно управляти очікуваннями суспільства. Не маніпулювати ними, а саме управляти. Будь-яка влада має колосальний вплив на емоційний стан суспільства. Слова президента, прем'єр-міністра або військового керівника ніколи не сприймають як звичайну думку. Для мільйонів людей вони стають орієнтиром. Тому відповідальність за публічні прогнози під час війни незмірно вища, ніж у мирний час. Історія знає чимало випадків, коли завищені очікування згодом перетворювалися на серйозні політичні та психологічні наслідки.

Проблема полягає не лише в довірі до влади. Із часом починає руйнуватися довіра до експертів, засобів масової інформації, аналітиків, інститутів. Людина доходить висновку, що ніхто нічого не знає і нікому не можна вірити. Подібний цинізм може виглядати ознакою зрілості. На практиці він часто виявляється лише формою колективної втоми.

Є і такий аспект. Надмірна надія іноді демобілізує дужче за лихі новини. Коли людині здається, що розв'язка вже близько, вона підсвідомо починає економити зусилля. Навіщо перебудовувати життя? Навіщо адаптуватися до нової реальності? Навіщо ухвалювати важкі

рішення, якщо скоро все закінчиться? Але якщо завершення конфлікту не настає, суспільство опиняється в пастці відкладеної адаптації. Час утрачений. Ресурси витрачені. Психологічна втома посилилася. А ситуація залишилася незмінною.

Саме тому зріла надія відрізняється від інфантильної. Інфантильна надія будується навколо термінів. Зріла — навколо можливостей. Інфантильна каже: «Усе закінчиться через кілька місяців». Зріла стверджує: «Ми не знаємо, коли це закінчиться, але будемо робити все можливе, щоб наблизити цей момент». Різниця здається невеликою. Насправді ж вона величезна. Перший підхід прив'язує емоційний стан людей до календаря. Другий — до реальності.

А реальність залишається гранично складною. Нещодавно Фрідріх Мерц, канцлер Німеччини, констатував, що дипломатичні можливості врегулювання наразі фактично вичерпані й Захід має продовжувати підтримку України. Марк Рютте, генеральний секретар НАТО, також наголошував, що ніхто не здатен упевнено назвати терміни завершення війни і союзники треба готуватися до тривалого протистояння.

Такі оцінки можуть здаватися надто похмурими. Але саме вони відображають ступінь невизначеності, у якій зараз перебуває весь світ. Ніхто не має формули завершення цієї війни. Жоден аналітичний центр. Жодна розвідка. Жоден президент. Жоден генерал. Тому завдання відповідальної політики полягає не у виробництві надії. Надія народжується сама. Люди шукають її навіть у найважчих обставинах.

Завдання влади — запобігати паніці, але й не перетворювати надію на інструмент маніпуляції. Не використовувати її як спосіб утримання рейтингів чи відтермінування незручних рішень. Тому що будь-яка надія, не підкріплена реальністю, рано чи пізно закінчується розчаруванням. А кожне нове розчарування знижує не лише довіру між владою та суспільством, а й можливості країни для відсічі ворогу.

UKRAINE'S RECOVERY

Міжнародна спільнота готується відновлювати Україну

■ Євген Клен

У Варшаві, столиці Республіки Польща (РП), нещодавно відбулася експертна панельна дискусія в межах міжнародного проекту Engaging the Global Ukrainian Community for Ukraine's Recovery.

Захід присвятили розробці дієвих механізмів інтеграції закордонного українства до процесів повоєнної відбудови й економічного відновлення Батьківщини. Організатором заходу виступив Університет Ворвіка (Велика Британія) спільно з партнерами, які провели дослідження у 2019 році щодо стратегічного потенціалу співпраці місцевих самоврядувань з українськими громадами за кордоном. У дискусіях узяли участь представники територіальних громад, міністерств і державних інституцій України. Ця зустріч передувала Міжнародній конференції з відновлення України, яку 25–26 червня проводили у Гданську.

КОНФЕРЕНЦІЯ З ВІДНОВЛЕННЯ

Та її вирішив не відвідувати Кароль Навроцький, президент РП. Формально — через відсутність запрошення. Відтак, аби не загострювати ситуацію, до Гданська не поїхав і Володимир Зеленський. Адже останнім часом між президентами двох країн виникла емоційна напруга. Дональд Туск, прем'єр-міністр РП, зауважив, що перебуває в постійному контакті з Юлією Свириденко, прем'єр-міністром України, яка й очолила українську делегацію на конференції.

«На мою думку, це означає, можливо, навіть вправніше проведення конференції, без непотрібного нагнітання, тож сприймаю це як жест деескалації напруги», — наголосив він. Глава польського уряду вважає стратегічною помилкою подальше заглиблення політиків обох країн у цей конфлікт. А Юлія Свириденко подякувала полякам за підтримку й допомогу: присутні на заході підтримали її бурхливими оплесками.

Аджай Банга, президент Світового банку (СБ), заявив, що протягом наступного десятиліття Україні на відбудову знадобиться більше ніж 580 млрд USD. За його словами, частина необхідних коштів може надійти з державного сектору, однак основне фінансування має забезпечити приватний сектор. «А приватний сектор не прийде без верховенства права та належних реформ», — застеріг він і додав, що йдеться, зокрема, про проведення базових реформ в енергетичному секторі, у т. ч. щодо приватизації.

Посадовець також повідомив, що СБ наразі залучає 2 млрд PLN для фінансування інструменту відновлення України за підтримки низки європейських партнерів. Ці гроші планують спрямувати на Special Program for Ukraine Recovery. Він зазначив, що майбутнє України мають визначати самі українці. «З нашим заохоченням, із нашою підтримкою, але не більше. Допомогати, заохочувати й підтримувати — а далі це їхнє майбутнє і їхній вибір, який вони мають зробити. Так само, як це зробили поляки, коли для них настав такий шанс», — підкреслив він.

А Урсула фон дер Ляєн, глава Європейської комісії, оголосила про перший транш від Європейського Союзу (ЄС) обсягом 3,2 млрд EUR для України в межах пакета допомоги на 90 млрд EUR.

У підсумку на конференції підписали 160 угод на більш ніж 10 млрд EUR. За словами глави українського уряду, серед головних результатів слід виділити фінансування за угодою зі СБ; запуск Європейського флагманського фонду реконструкції України — створення Ukraine Transport Support Fund. Крім того, є домовленість і про 140 млн EUR на житлові програми, угода з Європейським інвестиційним банком щодо відновлення та захисту доріг прифронтових регіонів, а також нові партнерства у сферах оборонної промисловості й енергетики.

ВІСТІ З АЗІЇ

До відновлення України після досягнення справедливого миру може долучитися і Республіка Корея (РК), поінформував Віталій Кім, начальник Миколаївської обласної військової адміністрації, за результатами свого нещодавнього візиту до Сеула. Досвід економічного стрибка РК із третього світу в перший планують використати у відновленні України. Інвестиції корейських компаній сприятимуть зростанню рівня технологічної складності економіки та стійкому довготривалому зростанню валового внутрішнього продукту.

Перемовини з лідерами світового ринку тривали під час Asian Leadership Conference. Крім перспектив інвестицій в енергетику, суднобудування й

інфраструктуру, країни планують запустити взаємний обмін студентами та викладачами для підготовки фахівців, які працюватимуть на майбутніх спільних корейсько-українських підприємствах. «Хочу, щоб тут були їхні заводи з виробництва: від важкої техніки до чипів і комп'ютерів. Усі компанії-лідери — Samsung, LG, Hyundai, Kind, K-water. Корейські технології працюватимуть на Україну», — сподівається український чиновник.

Водночас японський уряд розіслав компаніям, зацікавленим у відбудові України, офіційне застереження: китайська телекомунікаційна інфраструктура 5G від Huawei загрожує критичними ризиками витоку технічної та конфіденційної інформації. Тривога Токіо небезпідставна. Адже Vodafone Україна у партнерстві з Huawei уже розпочав тестування 5G у Кропивницькому й Івано-Франківську — паралельно з Nokia, яка проводить випробування у Вінниці. Після цього уряд виділив оператору частотні діапазони 5G. Японська Rakuten Group також подавала заявку, проте не пройшла відбору.

Японські офіційні особи фіксують ще один сценарій проникнення: китайське обладнання може потрапити на ринок опосередковано — через турецьких посередників, навіть без прямої участі китайських фірм. Туреччина давно співпрацює з Huawei: 2022 року Turk Telekom уклав угоду з цією компанією щодо розвитку 5G-мережі.

Картина складається промовиста. Офіційно Київ не раз заявляв про небажання допускати китайські компанії до відбудови. На практиці ж найбільший телекомунікаційний оператор країни тестує мережі на обладнанні Huawei, а японський союзник, готовий інвестувати в інфраструктуру, отримує попередження від власного уряду. Корупція чи некомпетентність — але результат той самий: стратегічні союзники виходять із гри, а Пекін тихо займає місце в майбутній цифровій архітектурі України.

ЩО ВЖЕ ЗРОБЛЕНО

А для тих, хто постраждав від повномасштабної російської агресії, уже доступний перший етап міжнародного механізму, скориставшись яким, можна буде в майбутньому отримати компенсацію. 43 держави разом із ЄС під егідою Ради Європи створили міжнародний Реєстр збитків для України. Усі, хто втратив дім, близьких, майно, роботу або пережив полон, можуть безплатно і без залучення юристів подати заяву на компенсацію через вебпортал «Дія». Реєстр негайно конфіденційно зафіксує ваші втрати чи шкоду. А в майбутньому Міжнародна компенсаційна комісія призначить компенсацію, виплати якої здійснюватимуть із Компенсаційного фонду. Це варто зробити, бо подана заява — реальний шанс на отримання компенсації. І, що не менш важливо, — це фіксація злочинів Російської Федерації (РФ) у форматі, визнаному міжнародною спільнотою.

Заяви можна подавати у п'ятьох нових категоріях, які стосуються пошкодження інфраструктури, а також знищення чи втрати активів. Про це розповіла Ірина Мудра, заступник керівника Офісу президента України. «Завод, зруйнований ракетою. Склад, що згорів. Міська інфраструктура, яку відновлюють за бюджетні кошти. Бізнес, який довелося закрити через окупацію. Тепер усе це фіксують у міжнародно визнаній системі — із доказовою базою, що матиме реальну юридичну вагу», — запевнила вона.

І пояснила, що юридичні особи, державні й комунальні підприємства, органи влади, громади подають заяви за пошкоджену або знищену інфраструктуру (критичну та некритичну); утрачені активи й недоотриманий прибуток; витрати на ремонт і відновлення, у т. ч. майбутні. Окремі категорії також передбачені для держави Україна, органів державної влади, державних установ, органів місцевого самоврядування, громад і муніципалітетів.

ДО СЛОВА

Начальнику Служби відновлення Львівщини вручили підозру: незаконно витратив 94 млн грн. За даними слідства, кошти були витрачені на нове будівництво на трасі Львів—Краковець. Хоча їх дозволялося витратити лише на звичайний догляд за дорогою. Крім того, частину масштабного асфальтування визнали взагалі непотрібною. Посадовець знав про порушення, але все одно підписав відповідні документи. Тепер йому обирають запобіжний захід.

Ворогів не щадити

Погляд, у якому живе перемога

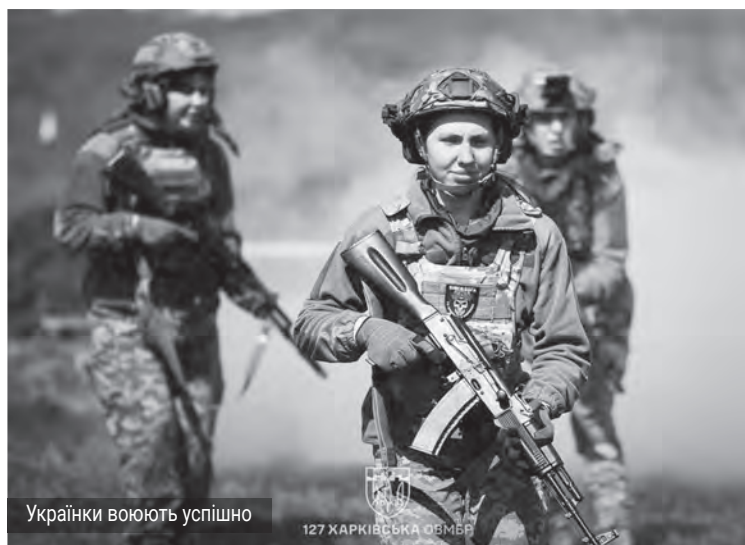

Діані лише 18, вона хоч і тендітна, проте рішуча і з характером

Фотозвіт: 127 Харківська ОБМБВ

Ранок після терору в Києві

Українки воюють успішно

Школярі проходять військово-патріотичний вишкіл

Воїн Третньої окремої штурмової бригади

Сили оборони зруйнували єдиний в РФ гелієвий завод

26 СМЕРТЕЙ ЗА ПІВ РОКУ

В елітному полку «Скеля» спалахнув гучний скандал

■ Мирослава Бзікадзе

Тривалий час 425-й окремий штурмовий полк (ОШП) «Скеля» мав репутацію одного з найефективніших і найрезультативніших штурмових підрозділів Збройних сил України (ЗСУ). Проте масштабне журналістське розслідування українського видання «Бабель» відкрило зворотний, шокувальний бік медалі. Журналісти оприлюднили дані про десятки смертей новобранців, які сталися поза межами зони бойових дій. Цей прецедент поставив укр. незручні запитання не лише командувачу підрозділу, а й усій державній системі мобілізації.

ЗНУЩАННЯ ЯК НОРМА ПЕРЕВИХОВАННЯ

425-й окремий штурмовий полк був сформований на базі батальйону, створеного 2022 року з добровольців. Перша назва звучала як «Скала» — від позивного командира Юрія Гаркавого. Батальйон воював на Харківському, Запорізькому, Донецькому напрямках. У січні 2025-го був масштабований до розмірів полку, а Юрій Гаркавий отримав звання Героя України. У серпні полк перейменували на «Скелю».

Після закидів Сергія Стерненка, радника міністра оборони України, щодо невмотивованих утрат людей і техніки підрозділ отримав моральну підтримку від багатьох користувачів соціальних мереж. Водночас навколо «Скелі» періодично виникали скандальні ситуації. Остання — у січні ц. р., коли

родичі трьох військових, які померли від пневмонії, розголосили, що в підрозділі не надають належної медичної допомоги.

У розслідуванні «Бабеля» йдеться про те, що з кінця осені 2025-го до весни 2026 року вдалося знайти дані про щонайменше 26 смертей новобранців. Воно й стало приводом для офіційних перевірок.

Журналістка Катерина Лихогляд змогла знайти дані про смерті, зокрема, поспілкувавшись із рідними та військовими, які втекли з полку або досі проходять там службу. З міркувань безпеки частина з них погодилася спілкуватися анонімно, але вони надали в розпорядження редакції документи, що підтверджують їхні слова.

Більшість із померлих чоловіків не пробула в полку й місяця. Офіційна причина смерті здебільшого — пневмонія, проте

родичі вказують на сліди побоїв, а також скаржаться на відсутність своєчасної реакції медиків на скарги бійців. Згадують факти створення неформальних карцерів і жорстокі дисциплінарні методи.

Деякі свідки, із якими розмовляли журналісти, кажуть, що в полку катують і забивають людей на смерть. Жорстоке поводження, за їхніми словами, в основному, стосується наркозалежних, яких мобілізували. Але серед тих, хто помер, більшість наркозалежними не були.

«Бабель» розказав історію 35-літнього Олександра Семенова, який з ознаками побиття та катувань прибув до лікарні Кропивницького в січні ц. р. На відео, яке зафіксували лікарі, він зізнався, що втік із полку «Скеля», де з нього знущалися, били, прив'язували до квадроцикла і тягнули по землі. Він також

сказав, що став свідком щонайменше дев'яти суїцидів у підрозділі, коротко описав їхні обставини та назвав ім'я однієї із жертв. За кілька днів після цього Семенов помер у лікарні. Офіційна причина смерті — пневмонія!

Ще один співрозмовник журналістів, Олександр Жикін, розповів про «курятник», як неформально називають розподільчий пункт «Скелі», куди одразу відправляють новобранців. І в туалет, і в їдальню їх супроводжували під дулами автоматів, били й ображали, змушували присідати, стояти в планці.

Інший анонімний співрозмовник розказував про карцери, куди військових відправляли за буцімто відмови виконувати різні розпорядження. За його інформацією, одночасно там могло перебувати по шестеро-семеро людей, щонайменше четверо з них — у стані абстиненції.

МОБІЛІЗОВАНИМИ НЕ ПЕРЕБИРАЮТЬ

Однак командування відкидає звинувачення в системному насильстві та порушенні прав. «У матеріалі порушено низку серйозних питань, які потребують ретельного вивчення та перевірки. Наша позиція проста. Кожен випадок має бути розглянутий окремо. Усі висновки повинні базуватися на встановлених фактах, документах, результатах перевірок та офіційних процедурах. Водночас ми не можемо погодитися з узагальненнями авторів матеріалу «Бабеля», які зводять історію полку до окремих трагічних випадків. Так, хочемо звернути увагу, що з 26 згаданих смертей 18 сталися в лікарні чи дорогою до лікарні, а не в полку. І ці смерті реально пов'язані з хворобами або загальним поганим станом здоров'я мобілізованих», — указано в заяві полку.

Крім того, військові звернули увагу, що полк «Скеля» не займається мобілізацією військовозобов'язаних. Кажуть, що отримують поповнення винятково з позитивними висновками військово-лікарської комісії, які є офіційними документами. Тож доводиться працювати з тими, кого мають.

«Серед мобілізованих 2026 року трапляються такі, які відмовляються проходити будь-яку службу на будь-якій посаді. Більшість поданих у матеріалі тверджень ґрунтуються не на документах, висновках слідства чи рішеннях суду, а на свідченнях осіб, які відмовлялися від проходження підготовки, самовільно залишали військові частини або в інший спосіб порушували вимоги законодавства та військової дисципліни. Ми не стверджуємо, що такі свідчення автоматично є неправдивими. Проте вважаємо, що вони потребують особливо ретельної перевірки й не можуть розглядатися як беззаперечний доказ без підтвердження фактами, документами та результатами офіційних розслідувань», — поділилися у «Скелі».

Командування полку готове до максимальної співпраці з правоохоронними органами, уповноваженим із захисту прав військовослужбовців та іншими уповноваженими структурами й зацікавлене в повному, об'єктивному та неупередженому встановленні всіх фактів. «Ми не зацікавлені в приховуванні будь-якої інформації, що продемонстрували в т. ч. в комунікації з авторами матеріалу «Бабеля». Підрозділ готовий і надалі відкрито спілкуватися з журналістами, рідними наших військовослужбовців і надавати необхідні дані уповноваженим органам у межах законодавства», — запевнили військові.

П Р Я М А М О В А

Дмитро Лубінець, уповноважений Верховної Ради України з прав людини:

— Отримав інформацію про можливі серйозні порушення прав військовослужбовців у 425-му окремому штурмовому полку «Скеля». Йдеться про повідомлення щодо ймовірного застосування тортур, облаштування місць несвободи та доведення до самогубств чинних військових. Не залишаю це без уваги. Моя позиція чітка: будь-які порушення прав людини, особливо в умовах воєнного стану, є неприпустимими та потребують негайної реакції. Тому терміново звернувся

до Державного бюро розслідувань та Спеціалізованої прокуратури у сфері оборони з вимогою провести повне, об'єктивне та неупереджене розслідування. Окремо провів робочу нараду з Олександром Сирським, головнокомандувачем ЗСУ. Дякую за оперативну реакцію — Військова служба правопорядку вже працює над з'ясуванням обставин. Моніторингова група Офісу омбудсмена вирушає на місце для проведення перевірки. Я отримав запевнення щодо повного сприяння її роботі як незалежної моніторингової групи. Жоден факт

можливого порушення прав людини не повинен залишатися без належної правової оцінки.

Ольга Решетилова, уповноважений президента України з питань захисту прав військовослужбовців і членів їхніх сімей:

— Про складну ситуацію у «Скелі», побиття і знущання з військовослужбовців я дізналася у травні-червні торік. Спершу побили журналіста, який був переведений на службу туди, потім побили капелана суміжної бригади, потім ціле управління батальйону, який

переформовували в 425-й ОШП. І якщо перші два випадки ще можна було трактувати як непорозуміння та конфлікти (хоча щодо капелана відкрили кримінальне провадження), то після побиття комбата і начальників служб батальйону стала очевидною системність. У червні 2025-го ми виїхали на полігон «Скелі» разом із представниками Офісу президента України. Паралельно свою перевірку силами Військової служби правопорядку призначив головнокомандувач ЗСУ. Ми забрали з полку 22 військовослужбовців, які дали свідчення про побит-

тя, підтверджені поліграфом. Нам удалося ідентифікувати групу інструкторів, які організовують знущання на полігонах. На жаль, не було вжито відповідних заходів ні щодо притягнення цієї групи людей до відповідальності, ні щодо запобігання протиправним діям у майбутньому. Тоді за підсумками перевірки було призначено службове розслідування командуванням Сухопутних військ, і вже за його підсумками пішло повідомлення до правоохоронців про вчинення правопорушення. Результату розслідування досі немає.

ПОКЕР ПУТІНА

Він намагається виграти партію без жодного козира на руках

■ Євген Клен

Під час закритих соціологічних опитувань росіяни вимагають швидшого завершення війни з Україною, застосувавши всі необхідні для цього кошти та методи.

За інформацією Faridaily, це дуже здивувало Кремль. А популярною точкою зору серед російської еліти стало те, що війну настав час закінчувати, оскільки подальші військові дії не принесуть великих результатів. «Це не поразницькі настрої, люди не хочуть здаватися. Це швидше запит до Путіна: ти ж завжди умів вирішити питання. Тож виріши його нарешті», — пояснив співрозмовник видання в уряді. Ще одне високопоставлене джерело, близьке до уряду, відзначило загальну нервозність і напругу в системі через відсутність перспективи. Замість сісти за стіл перемовин, Путін сів за картковий стіл і блефує, сподіваючись, що в суперників здадуть нерви.

ЛЮДИ ЗАКІНЧУЮТЬСЯ

Але головна перевага Російської Федерації (РФ) — у кількості військових у бою проти України — почала зменшуватися. Під час підписання контракту російські військові отримують значну фінансову виплату — близько 60 тис. USD. Подекуди бонус може сягати до 80 тис. USD, а комусь за підписання контракту списують борги сумою до 140 тис. USD. Російські чоловіки постійно отримують такі пропозиції. За підписання контракту їм також можуть надати житло, пільги для всієї родини чи навіть випустити з в'язниці або прискорити надання громадянства.

Та попри таку кількість «смаколиків» набір на військову службу в першому кварталі ц. р. знизився на 20 %, порівнюючи з 2025 роком. Про це розповів російський військовий експерт Яніс Ключе. Стратегія Кремля полягала у виснаженні української армії, адже в Україні просто немає

такої кількості населення, як в РФ. Українцям здавалося, що Росія може воювати вічно. Однак це не так.

Найджел Гулд-Девіс, старший науковий співробітник із питань Росії і Євразії Міжнародного інституту стратегічних досліджень, зауважив, що це перша російська війна, у якій держава платить громадянам за участь, а не примушує їх до цього. Це призвело до економічної напруги та спустошення державного бюджету. «Та є ознаки, що цей стимул уже не працює і РФ почала втрачати більше військ, ніж може набрати», — додав він.

Росія почала виснажуватися, адже ефективні удари Збройних сил України дозволили зупинити просування ворога настільки, що вже два місяці поспіль Україна повертає власні території. Щомісячні втрати РФ сягнули 30—35 тис. солдатів. Водночас якість російського війська знижується через відправку на фронт непідготовлених бійців. Якщо Путін хоче продовжувати війну, йому доведеться прийняти рішення про другу хвилю мобілізації, закрити кордони для чоловіків призовного віку й залучати мігрантів з Північної Кореї та країн Африки, щоби стабілізувати запілля.

Та, за даними джерел української розвідки, російська армія ще й відчуває серйозну нестачу зенітних ракет для систем протиповітряної

оборони. Гострий дефіцит перехоплювачів виник через регулярні успішні атаки українських військових по ворожих позиціях у тимчасово окупованих регіонах і глибоко на території держави-агресора.

ЕКОНОМІКА РУЙНУЄТЬСЯ

Росіян бракує не лише у війську, а й в економіці. Москва отримала кризу робочих рук, тому взялася активно залучати мігрантів. Через масовий відтік і мобілізацію людей оборонний сектор РФ працює на межі можливостей, а цивільна економіка переживає найгостріший дефіцит кадрів в історії. Витрати на війну вже складають близько 9,5 % федерального бюджету РФ. Попри зростання зарплат реальні доходи росіян падають через інфляцію.

Відтак Кремль дедалі дужче покладається на внутрішні запозичення, щоб фінансувати війну проти України. Через міжнародні санкції Кремль фактично втратив доступ

до зовнішніх
ринків

капіталу, тому змушений позичати всередині країни за високими ставками.

Диктатор часто називає низький державний борг РФ перевагою її економіки. Однак, за оцінками Bloomberg, протягом наступного десятиліття Росія може витратити на відсотки за боргом щонайменше 15 % валового внутрішнього продукту (ВВП) — приблизно стільки, скільки зараз становить увесь її державний борг.

За даними джерел агенції, цього року військові витрати РФ можуть перевищити початковий план на 4—5 трлн RUB, або майже на 40 %. Через це уряд, імовірно, доведеться додатково залучити ще 2—3 трлн RUB внутрішніх позик.

Дефіцит російського бюджету за перші п'ять місяців року зріс до 6 трлн RUB, або 2,6 % ВВП. Це приблизно на 60 % більше за цільовий показник на весь 2026 рік. Стеля державного боргу на 2026-й уже фактично досягнута. Витрати на обслуговування боргу від початку повномасштабного вторгнення РФ до України подвоїлися. Якщо 2021-го відсоткові платежі становили близько 4,5 % федеральних видатків, то цього року Москва планує витратити на погашення кредитів майже 4 трлн RUB — близько 9 % бюджету. Це п'ята за розміром стаття витрат після оборони, національної безпеки, соціальної політики й економіки.

На тлі зростання дефіциту Державна дума РФ ухвалила закон, що дозволяє уряду збільшувати запозичення понад боргову межу, встановлену бюджетом. У Bloomberg відмітили, що санкції та втрата доступу до міжнародних ринків змушують Кремль замінювати зовнішній борг внутрішнім. Водночас високі ставки роблять такі позики дорогими, а банки дедалі частіше спрямовують кошти в державні облігації замість кредитування економіки. За оцінками експертів, це обмежує можливості бюджету та посилює стагнацію в секторах, не пов'язаних із війною.

Ельвіра
Набіулліна

ОБЛІГАЦІЙНИЙ ШОК

Тим часом російські державні облігації пережили найгірший за кілька років розпродаж після появи інформації про те, що Кремль планує збільшити військові витрати на 40 %. The Moscow Times зазначила, що індекс RGBI, який відстежує котирування облігацій федеральної позики, знизився на 1,59 % — рекордно з кінця вересня 2022 року, коли Путін оголосив «часткову мобілізацію».

Валерія Попова, старший аналітик «IK Ріком-Траст», назвала причини падіння ринку: ризики збільшення бюджетних видатків, побоювання стійкої високої інфляції, а також жорстка політика Центробанку (ЦБ) РФ. Регулятор знизив ключову ставку всього на 0,25 відсоткового пункту, до 14,25 %, а також попередив, що може переглянути темпи її зниження через паливну кризу та бюджетні ризики. «Ситуація погіршилася після того, як зниження ключової ставки не виправдало очікувань ринку, а коментарі Банку Росії не вселяли впевненості у швидкому пом'якшенні політики», — сказала вона.

А Катерина Власова, економіст Bloomberg Economics із питань Росії, додала, що ціну війни стає видно на борговому ринку: хоча ЦБ і знизив ключову ставку з рекордного 21 %, прибутковості державних облігацій залишаються удвічі вищими за рівні 2017—2019 рр. (близько 15 %). А це означає вище навантаження на бюджет: цього року 9 % його видатків, або 4 трлн RUB, будуть спрямовані на виплати відсотків за державними позиками, обсяг яких із початку війни зріс удвічі і сягнув 32 трлн RUB.

Спершу до бюджету-2026 Міністерство фінансів РФ заклало пониження бюджетного дефіциту з 5,8 до 3,8 трлн RUB. Однак до кінця травня «дірка» у федеральній скарбниці перевищила річний план і виявилася вдвічі вищою, ніж роком раніше — 6 трлн RUB. Своєю чергою Ельвіра Набіулліна, глава ЦБ, заявила, що бюджетний ризик вже реалізується: «Проінфляційні ризики на майбутнє помітно зросли, бюджетна політика в найближчі три роки буде більш стимулювальною, ніж це було закладено в нашому базовому прогнозі».

ЗЕЛЕНСЬКИЙ ВИМКНУВ ОБЛАДНАННЯ В РБ?

Ультиматум президента України поставив Лукашенка перед вибором

■ Ігор Голод

Нещодавно Володимир Зеленський повідомив, що чотири російські ретранслятори зв'язку на території Республіки Білорусь (РБ) уже припинили роботу.

«ЯКЩО ВІН НЕ ЗРОБИТЬ»

Напередодні він адресував білоруському диктаторові Олександру Лукашенку вимогу: «Хай вимкне цю техніку. Я думаю, що йому тижня буде достатньо для цього. Якщо він це не зробить, зробимо ми». Відтак ретранслятори зв'язку в РБ, які росіяни використовували для наведення безпілотних літальних апаратів (БПЛА) на цілі в режимі реального часу, припинили свою роботу.

Сергій Безкrestнов, радник міністра оборони України, пояснив, що росіяни встановлюють на БПЛА радіомодеми зв'язку, щоб отримувати зображення з камер дронів і керувати ними як FPV-дронами радіоканалами з території Російської Федерації (РФ). Однак пункти ретрансляції сигналів на окупованих Донеччині, Луганщині та в Криму забезпечують керування дронами на відстані лише до 200 км.

Натомість до Львова й інших міст Заходу України ці вишки не дістають. Тому росіяни встановили ретранслятори на вежах у Гомельській і Брестській областях РБ. Один із них був установлений поблизу українського Славутича. Саме через нього керували всіма розвідувальними БПЛА над Києвом. «Найкоротша до Києва дистанція для радіокерування з території РФ — 210 км, а з Білоруси — 140», — уточнив посадовець.

Анени й передавачі монтували в РБ на звичайних вежах стільникового зв'язку або телевізійних щоглах заввишки від 45 до 70 м. Візуально відрізнити їх від стандартного телеком-обладнання складно.

«ЗНИЩИТИ — НЕ ПРОБЛЕМА»

У лютому ц. р. український лідер відзначав, що частину ретрансляторів в РБ уже ліквідували: «Не казати, яким способом, але наші люди займалися тим, щоб три-чотири ретранслятори вже не працювали на території Білоруси».

Однак 17 травня Безкrestнов поінформував про «ознаки відновлення пункту радіоуправління дронами з території РБ». За його словами, під час ворожої атаки 14 травня українські військові знову фіксували роботу радіомодемів на російських БПЛА поблизу білоруського кордону. Під час цієї атаки відстань від дронів до найближчої території РФ становила близько 500 км. Тобто пряме управління з РФ було неможливим.

Авіаексперт Анатолій Храпчинський розповів: «Ми могли б використати засоби радіоелектронної боротьби й заглушити будь-які сигнали зв'язку в цьому напрямку. Фізично знищити ці системи — теж не проблема. Але головне — не допустити, щоб це переросло в повномасштабну ескалацію. Саме тому президент спочатку звернувся до Лукашенка з вимогою прибрати це обладнання».

Україна спершу довго не отримувала відповіді від Мінська на вимогу демонтувати ретранслятори, які підтримують російські дрони. Тож президент України повторив вимогу: «Лукашенко повинен демонструвати деескалацію. Крок номер один — ніякої технічної підтримки, прямої підтримки ретрансляторів».

ВИСНОВКИ ПЕРЕДЧАСНІ

Своєю чергою Олександр Сирський, головнокомандувач Збройних сил України, доповів главі української держави про припинення роботи ретрансляторів зв'язку на території Білоруси. Андрій Демченко, речник Державної прикордонної

служби України, доповнив: «Близько тижня прикордонники фіксують певне зменшення інтенсивності залітання «шахедів» із території РФ через Чернігівську область».

Опозиційне білоруське видання «Флагшток» констатувало: «Російські ударні дрони вже три доби не літають уздовж білорусько-українського кордону. Останній такий випадок зафіксували вранці 21 червня. Усі наступні дні Росія продовжувала атакувати Чернігівську область, проте скеровувала свої дрони-камікадзе вже іншими маршрутами, оминаючи кордон із Білоруссю».

ЗМІНА РИТОРИКИ

Офіційний Мінськ публічно не реагував на ультиматум Зеленського. За словами Безкrestнова, «білоруси намагаються «грати в гру» — нібито ці пристрої таємно встановили невідомі особи, під'їжджали до інтернету і втекли».

Анатолій Храпчинський на запитання журналістів: «Ретранслятори демонтували чи вимкнули?» — відповів: «Тільки час розставити усі крапки над «і». Це можна буде зрозуміти лише після наступних масованих обстрілів України. Тоді зрозуміємо, чи працюють ті станції».

Єдиною публічною реакцією Лукашенка після ультиматуму Зеленського

стала зміна його войовничої щодо України риторики. Він сказав, що нещодавно зустрівся з представниками її президента й запропонував: «Давайте, хлопці, домовлятися. Давайте по-людськи. Нам війна не потрібна. Тому ніякої конфронтації. Мир і тільки мир».

Політолог Ігор Чаленко пояснив, що Зеленський поставив Лукашенка перед вибором: припинити допомогу РФ або підтвердити статус співагресора. Натомість політолог Андрій Смолій висловив сумнів, що білоруси демонтують інфраструктуру, яка обслуговує РФ.

На його переконання, «якщо Лукашенко прийматиме певні рішення, то ці рішення будуть однозначно повністю синхронізовані з Кремлем». А зараз, коли українські БПЛА систематично знищують російські нафтопереробні заводи, Путіну дуже потрібне паливо білоруських нафтопереробних заводів.

Адже Зеленський попереджав, що знає про «кожне підприємство, яке постачає компоненти для російської зброї — для бронетехніки, ракетних систем, а також кожне підприємство, що постачає Росії паливо на війну».

За словами президента України, за січень—травень ц. р. постачання бензину з Білоруси в РФ зросло в 13 разів, дизельного палива — утричі.

Закінчення на с. 12

У філіппінському місті закрили всі ПК-клуби

■ Іван Заторський

Влада міста Дагупана, що на півночі Філіппін, заборонила роботу всіх комп'ютерних клубів Pisonet та інших закладів, які надають в оренду персональні комп'ютери (ПК). Рішення ухвалили через тиждень після стрілянини в місцевій школі, унаслідок якої загинуло троє учнів, а ще 15 дістали поранення.

Pisonet — це популярні на Філіппінах комп'ютерні клуби, де користувачі можуть орендувати ПК за символічну плату (від одного песо, звідки й пішла їхня назва) для доступу до інтернету чи онлайн-ігор. Для багатьох родин такі заклади залишаються єдиною можливістю користуватися комп'ютером, однак мер міста заявив, що вони становлять загрозу для молоді, оскільки відволікають школярів від навчання, змушують їх марнувати час і можуть наражати на небезпеку.

За тиждень до цього в одній з місцевих шкіл сталася смертельна стрілянина, що забрала життя трьох дітей, ще п'ятнадцятьох поранили. Трагедію в країні почали активно пов'язувати з «наси́льницькими відеоіграми», оскільки один із нападників — підлітків віком 14 і 15 років — нібито був залежним від гри Gorebox.

Сенатор Ріса Хонтіверос, яка ініціювала розсліду-

вання, не вважає гру безпосередньою причиною нападу, натомість висловила занепокоєння тим, що екстремістські спільноти можуть використовувати онлайн-ігри для вербування та радикалізації дітей. Подібної думки дотримується і Арт Саманьєго-молодший, місцевий фахівець із кібербезпеки, який зауважив, що правоохоронцям варто зосередитися на онлайн-спільнотах, які могли підбурювати неповнолітніх до насильства, а не на самих відеоіграх.

Після інциденту гру Gorebox тимчасово прибрали з філіппінських версій Google Play і Steam, хоча вона все ще доступна через VPN і проксі-сервери. Варто зазначити, що офіційно влада Дагупана не пов'язує закриття комп'ютерних клубів безпосередньо зі стріляниною, однак рішення було ухвалене майже одразу після трагедії, що викликало відповідні припущення.

Вулкан Етна знову прокинувся

■ Олег Садовий

Вулкан Етна, найактивніший вулкан Європи, нещодавно вивергнув яскраво-помаранчеву лаву.

За даними обсерваторії Етни Італійського інституту геофізики та вулканології, спершу виверження сталося на висоті 3 тис. м. Захоплені кадри, зафільмовані з дронів і зі землі, зафіксували вражаючі

каскади магми та розплавленої породи. Потому лава опустилася на висоту 2,7 тис. метрів. Влада Італії запевняє, що небезпеки для населення немає. Однак учені продовжують стежити за рівнем сейсмічної активності. Важливо, що хоча Етна на Сицилії часто вивергається, та ці події зазвичай не становлять загрози для місцевого населення і не завдають йому істотної шкоди.

НА ВИБОРАХ У ПЕРУ ПЕРЕМОГЛА ДОНЬКА ЕКСПРЕЗИДЕНТА

■ Софія Калина

УПеру на президентських виборах перемогла Кейко Фухіморі, представниця консервативних сил. Вона випередила свого суперника, лівого політика Роберто Санчеса, менш ніж на 50 тис. голосів із більш ніж 18 млн поданих бюлетенів. Останній звинуватив виборчий процес у порушеннях, зокрема, під час підрахунку голосів перуанців, які голосували за кордоном, та заявив, що може не визнати нову владу.

Інавгурація новообраного президента запланована на 28 липня. Для 51-річної Фухіморі це вже четверта спроба балотуватися на найвищу державну посаду, і вперше вона завершилася перемогою. Кейко Фухіморі — донька Альберто Фухіморі, колишнього президента країни. У 19 років вона виконувала обов'язки першої леді після розлучення батьків. Освіту здобула у США за спеціальністю «Управління бізнесом». Під час цієї кампанії намагалася представити себе як більш поміркованого політика, хоча раніше була відома своєю жорсткою ритори-

кою. Критики покладають на Фухіморі та її партію «Фуерса Популар» частину відповідальності за політичну нестабільність у країні через вплив у парламенті та закулісні домовленості. Вибори проводили на тлі різкого зростання злочинності й тривалої політичної кризи. За останнє десятиліття Перу змінило вісьмох президентів. Фухіморі вже пообіцяла посилити боротьбу з бандами, використовуючи жорсткі методи, подібні до тих, які застосовував її батько.

Президентство
А л ь -

берто Фухіморі запам'яталося успішною боротьбою з повстанцями та подоланням економічної кризи, однак згодом його засудили за корупцію та злочини проти людяності, що й досі викликає суперечки в перуанському суспільстві.

Кейко Фухіморі

Зеленський вимкнув обладнання в РБ?

Закінчення.
Початок на с.11

«ТОМУ ЩО ЗЛЯКАВСЯ»

Водночас Дмитро Песков, речник Кремля, заявив: «У нас немає жодного сумніву, що керівництво Білоруси й сама Білорусь здатні забезпечити свій суверенітет». Політолог Вадим Денисенко прокоментував цю заяву так: «Якщо дуже коротко, то Путін зараз не має сил і можливостей захистити Лукашенка. У нього немає ані сил, ані людей, щоб відкрити цей фронт».

Своєю чергою військовий експерт Іван Тимочко зауважив: «Фізичне знищення або пошкодження ретрансляторів стало б серйозним репутаційним ударом для режиму Лу-

кашенка, продемонструвавши його неспроможність гарантувати безпеку важливих військових елементів на території країни».

Натомість політичний експерт Олександр Мусієнко констатував: «Президент наголошує на тому, що ретранслятори не працюють. Якщо це не

наші дії, якщо це не наша спецоперація, то Лукашенко вимкнув ретранслятори, тому що злякався, що добігає кінця ультиматум, який абсолютно справедливо оголосив Зеленський щодо припинення сприяння РФ у терористичних ударах по території України».

Подібної думки дотримуються і в німецькому тижневику Der Spiegel: «Ультиматум Зеленського, схоже, вразив самопроголошеного президента Білоруси і той налякався українських дронів навіть дужче, ніж свого союзника Путіна».

А 26 червня білоруський диктатор полетів на Валдай до Путіна, щоб виправдатися за свої дії. Про що домовилися — таємниця.

УКРАЇНСЬКИХ ЧОЛОВІКІВ ПОЗБАВЛЯТЬ ЗАХИСТУ?

Відповідні пропозиції є у внутрішньому документі Ради Євросоюзу

■ Мирослава Бзікадзе

Європейська комісія (ЕК) нещодавно представила Раді Європейського Союзу (ЄС) пропозицію щодо продовження терміну дії тимчасового захисту для українців, які виїхали з країни після повномасштабного вторгнення, до 4 березня 2028 року.

Водночас ініціатива передбачає винятки: цей статус пропонують не надавати чоловікам призовного віку, які прибули нещодавно.

КОНСУЛЬТУВАЛИСЯ З УКРАЇНОЮ

Пропозиція ЄК має подвійну мету. З одного боку, повинна «забезпечити правову стабільність і передбачуваність», продовживши тимчасовий захист до 4 березня 2028-го, оскільки «потреба в захисті людей, які втікають з України, залишається очевидною». Із другого, ініціатива враховує оборонні потреби України, тому право на захист пропонують не надавати громадянам, яким, згідно з українським законодавством, заборонено виїжджати з країни через військовий обов'язок. Ті, хто вже отримав цей статус раніше, можуть продовжити ним користуватися.

За словами єврокомісара з питань внутрішніх справ та міграції Магнуса Бруннера, питання щодо військовозобов'язаних громадян України детально обговорили з українською стороною та з державами-членами ЄС. «Наша

пропозиція передбачає, що тимчасовий захист не повинен надаватися новоприбулим особам, яким не дозволено виїжджати з України через їхні військові обов'язки згідно з українським законодавством. І саме про це нас попросила Україна, і саме це ми й робимо. Також це, звісно, відображає результати обговорень, зокрема з державами-членами, які приймають найбільшу кількість українських біженців», — пояснив він.

У разі ж відмови, згідно з новим законодавством, чоловіків призовного віку з України відправлятимуть до спеціальних таборів за межами Євросоюзу. Там вони перебуватимуть на рівних умовах із громадянами інших третіх країн, і шанси отримати притулок за такими правилами є вкрай низькими.

Крім того, у ЄК повідомили, що спільно з державами-членами й українською владою розроблять пілотну програму добровільного повернення та відновлення. Очікується, що вона надаватиме практичну підтримку тим, хто вирішив повернутися додому.

КИЇВ ХОЧЕ ЗНАТИ ПРО СВОЇХ ГРОМАДЯН

Напередодні Денис Улютін, міністр соціальної політики, сім'ї та єдності України, провів зустріч із Магнусом Бруннером, під час якої ключовою темою стало майбутнє українців, які перебувають у ЄС через війну. Сторони зосередилися на питанні ймовірного завершення режиму тимчасового захисту для

українців у ЄС після березня 2027 року. Міністр наголосив, що головним пріоритетом України є створення умов для безпечного й добровільного повернення громадян: «Наша позиція є чіткою: ми хочемо, щоб українці поверталися додому, але це має бути добровільне й усвідомлене рішення. Ключовим чинником для цього залишається безпека, яка залежить від ситуації на місцях та від наших збройних сил.

Тому люди повинні мати чіткі, передбачувані й законні можливості для перебування в ЄС до моменту, поки не будуть створені умови для повернення».

Для України також важливо отримати дані щодо

українців, які перебувають під тимчасовим захистом у країнах ЄС. Ідеться, зокрема, про облік вразливих категорій населення, що необхідно для планування політики повернення та підготовки громад до приймання людей.

Наразі в країнах Європи перебувають, імовірно, сотні тисяч українських чоловіків мобілізаційного віку. Але депортація українських чоловіків, наприклад, із Німеччини чи інших країн ЄС, можлива лише на підставі рішень тамтешніх органів влади, а не самої України.

Примусове переміщення осіб через кордон відбувається на підставі міжнародних угод. У випадку з країнами ЄС — це угода про реадмісію осіб. Згідно з нею, Україна зобов'язана приймати назад своїх громадян, якщо

котрась із держав ЄС доведе їхнє українське громадянство та відсутність законних підстав для перебування на європейській території.

Магнус Бруннер

ПЛАНИ КОПЕНГАГЕНА

Данія планує припинити надавати статус біженця українським чоловікам призовного віку. Уряд країни вже підготував закон, аби запобігти ухиленню українців від мобілізації. Мортен Бедсков, міністр імміграції та інтеграції королівства, подав законопроект, який має на меті внести зміни до Спеціального закону про тимчасові дозволи на проживання осіб, переміщених з України. Він стосується лише чоловіків призовного віку — від 23 до 60 літ.

Якщо законопроект ухвалить, зміни стосуватимуться всіх заяв на посвідку на проживання згідно зі спеціальним законом, поданих починаючи з 25 червня 2026-го. Однак заяви, подані з 25 червня 2026 року, щодо яких рішення буде ухвалено до моменту можливого набрання чинності новими правилами, розглядатимуть згідно з чинними на той момент правилами спеціального закону.

Крім того, якщо законопроект ухвалить, Імміграційна служба Данії має оцінити, чи варто анулювати посвідки на проживання, видані згідно зі спеціальним законом українським чоловікам віком від 23 до 60 літ, які подали заяву 25 червня 2026-го або пізніше і чиї посвідки були видані до набрання чинності новим законом.

Проте зміни не вплинуть на тих, хто вже отримав посвідку на проживання згідно зі спеціальним законом і подав свою заяву до 25 червня 2026 року. Це також не стосується випадків, коли таким особам потрібно буде продовжити термін дії посвідки на проживання. Змінити свою позицію Данія вирішила на тлі обговорень необхідності переглянути правила ЄС щодо надання тимчасового захисту українським біженцям.

КОМЕНТАРІ ЕКСПЕРТІВ

Майкл О'Флаєрти, комісар Ради Європи з прав людини: — Відлучення українських чоловіків призовного віку з тимчасового захисту в країнах ЄС може бути дискримінаційним. Загалом Європа успішно впоралася з прийманням українських біженців після початку повномасштабної війни 2022-го. Тимчасовий захист у країнах ЄС отримали майже 5 млн українців. Проте викликає неспокій зниження рівня підтримки та поява обмежувальних ініціатив

у деяких країнах, зокрема, щодо соціальних виплат, доступу до житла й окремих категорій біженців. А сама ідея обмежувати захист українців залежно від регіону походження — хибна. В Україні немає безпечного місця. Спосіб, яким цілеспрямовано атакують цивільних, і те, як ведеться дронова війна, означають, що в країні немає жодного безпечного куточка. Рішення вилучення чоловіків певного віку з програми захисту можуть порушувати принцип рівності,

адже йдеться про обмеження саме для чоловіків визначеної вікової групи. Питання мобілізації та військової служби є компетенцією держав, однак вони мають діяти відповідно до міжнародного права.

Елла Лібанова, директор Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України:

— Ще навесні в країнах Європи обговорювали підходи, які можуть сприяти довшому

перебуванню українських біженців. Зокрема, дедалі більше уваги приділяли їхньому працевлаштуванню. Випадки депортації громадян України з європейських країн справді трапляються, однак їхня кількість є незначною, порівнюючи з мільйонами українців, які перебувають за кордоном через війну. Європа думає, як залишити українських біженців у себе. Водночас у Європі поступово змінюється підхід до підтримки українських біженців.

Якщо раніше основний акцент робили на соціальній допомозі, то тепер усе більше програм спрямовані на інтеграцію людей у ринок праці. Ідеться про розвиток ініціатив, які допомагають українцям знаходити роботу й адаптуватися до економічного життя країн, де вони тимчасово проживають. Така політика свідчить про те, що європейські держави розглядають можливість тривалішого перебування українців на своїй території.

ТІНЬ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ В НАТО

■ Guardian

Лідери НАТО бояться, що вже не зможуть розраховувати на допомогу США в разі нападу Російської Федерації. А все тому, що риторика адміністрації Дональда Трампа створила для європейських лідерів суцільну невизначеність. Про це пише The Guardian.

Із початку другої каденції Трампа на посаді президента Сполучених Штатів у країнах Східної Європи стали відчувати загрозу нападу РФ і ймовірність того, що США не допоможуть у такому разі. Коли це питання ставлять уголос, відповіді нікому не подобаються.

На нещодавній зустрічі в Таллінні (Естонія) Томаса ді Нанно, заступника державного секретаря Сполучених Штатів, запитали, чи долучаться до війни американські війська, якщо Росія вторгнеться до країн Балтії. Він дав нечітку відповідь, у якій не було слова «так».

Американці намагаються уникати таких питань, хоча публічно продовжують декларувати, що підтримка НАТО Вашингтоном залишається потужною. Деякі політики вважають, що відносини між Європою та США напружені, але розрив їх неможливий. Довіле Шакалене, ексміністр оборони Литви, порівняла ситуацію зі стосунками в «неблагополучній родині, де розлучення неможливе».

Неформальні розмови на цю тему відбуваються

«пошепки». Поточний стан дискусій у східній частині Європи демонструє відчутну зміну настроїв — спершу в регіоні обережно схвалювали вимоги Вашингтона щодо збільшення оборонних витрат, але за останні 1,5 року виникли серйозні сумніви стосовно надійності американських гарантій колективної безпеки.

Для Східної Європи ймовірність утрати ключового союзника стала важким психологічним і геополітичним викликом. Перші сигнали надійшли на початку другого терміну Трампа, коли Піт Геґсет, міністр оборони Сполучених Штатів, заявив у Брюсселі (Бельгія), що на тлі протистояння з Китаєм безпека Європи вже не є пріоритетом для Вашингтона і континент має самостійно фінансувати власну оборону.

Водночас частина східноєвропейських політиків сприйняла жорстку позицію США як необхідний стимул. Шакалене сказала, що Європі «годі зволікати». Пізніше агресивна політика Вашингтона щодо України, зокрема, тимчасове припинення обміну розвідданими після публічного тиску на Володимира Зеленського в Білому домі, викликала шок у Варшаві. Польські джерела повідомляли, що відчували, ніби земля втікає з-під ніг.

Криза підштовхнула європейських лідерів до створення неформальної «коаліції охочих» під керівництвом британського прем'єра Кіра Стармера. Тоді європейські політики почали розуміти, що «світ змінився» і країни східного

флангу опинилися на периферії процесу.

Червневий саміт НАТО в Гаазі (Нідерланди), попри песимістичні очікування, завершився ухваленням зобов'язання збільшити оборонні витрати країн-членів до 5 % валового внутрішнього продукту до 2035 року. Марк Рютте, генеральний секретар НАТО, представив це як особисту заслугу Трампа.

Головним дестабілізуючим фактором залишається нестабільність президента Сполучених Штатів, рішення якого можуть змінюватися щокілька годин. Із його приходом до влади традиційні дипломатичні канали втратили свою ефективність. «У версії Трампа 1.0 нам не було на що скаржитися. Люди в Пентагоні та Державному департаменті дуже добре розуміли наші потреби. Тепер усе інакше. Ми не можемо донести своє повідомлення, не можемо передбачати, не можемо розмовляти», — констатував Артис Пабрікс, ексміністр оборони та закордонних справ Латвії.

Критичним випробуванням для Альянсу став інцидент у вересні, коли близько 20 російських безпілотних літальних апаратів (БпЛА) за одну ніч порушили повітряний простір Польщі. На технічному рівні координація спрацювала миттєво: нідерландські F-35 та польські F-16 спільно ліквідували загрозу. Проте політична реакція Вашингтона виявилася неоднозначною — Трамп назвав атаку «можливою помилкою».

Марґус Цахкна

Його погрози анексувати Гренландію та затримки військових поставок через конфлікт з Іраном суттєво посилили напругу. Напередодні липневого саміту НАТО в Анкарі (Туреччина) Геґсет знову виступив з різкою критикою на адресу європейських союзників, звинувативши їх у небажанні надавати повітряний простір для операцій проти Ірану.

За умов такої турбулентності європейські лідери намагаються уникати публічної конфронтації. Петр Павел, президент Чехії, пропонує не критикувати надмірно США, враховуючи особистість американського президента. У Польщі поведуться інакше: Радослав Сікорський заявив, що Польща лишається вірним союзником Сполучених Штатів, але не може «бути лохом».

Натомість країни Балтії закликають до стриманості. Марґус Цахкна, міністр закордонних справ Естонії, просить боротися з неспокоєм виважено. Загалом країни не хочуть надмірно критикувати Сполучені Штати, але готуються до ризиків і самі: Німеччина розгортає постійну бригаду в Литві, обговорюють створення європейської

оборонної коаліції за участю України, а Франція пропонує розширити свою ядерну парасольку.

Попри все це європейські можливості у сфері протиповітряної оборони, глибоких ударів і розвідки без підтримки США залишаються недостатніми. Більшість східноєвропейських лідерів погоджується з тезою, що НАТО без Сполучених Штатів не зможе себе захистити. Наразі, поки значна частина російських сил задіяна в Україні, прямої загрози конвенційного наступу на країни Балтії ще немає. Тож основним інструментом Кремля залишаються гібридні атаки в «сірій зоні».

Яна Пульєрін, експерт Європейської ради з міжнародних відносин, охарактеризувала поточний стан Альянсу як «Шредінґерівське НАТО» — ситуацію абсолютної стратегічної невизначеності, яка вирішиться лише в момент реального воєнного виклику. «Ніхто не знає справжнього стану наших стосунків, доки ми не «відкриємо коробку», доки НАТО не буде випробуване у воєнному плані. Але до того часу для європейців може бути вже занадто пізно», — застерегла вона.

Звільнили генерала, який допомагав Україні

■ Financial Times

Генерал Крістофер Донаґю, який очолив Сухопутні війська США у Європі й Африці, дочасно покине службу. Як указала Financial Times, рішення ухвалене в межах масштабної кадрової чистки, яку проводить Піт Геґсет.

Очікується, що командувач завершить військову службу в липні. Він є чотирирічковим генералом і ветераном численних бойових операцій. Служив в Іраку, Сирії та інших зо-

нах конфліктів, а також увійшов в історію як останній американський військовий, що покинув Афганістан під час виведення військ США 2021 року.

Останніми роками генерал відіграв важливу роль у координації американської військової підтримки України у війні проти РФ. Причини його усунення офіційно не називають. Водночас видання зазначає, що Геґсет не раз критикував дії адміністрації Джо Байдена під час хаотичного виходу американських військ з Афганістану.

■ Axios

Міністр оборони США й Еміль Майкл, головний технічний директор Пентагона, відвідали демонстрацію лазерної та мікрохвильової зброї в Нью-Мексико, повідомляє Axios.

Це був перший відомий випадок, коли чинний міністр оборони США особисто спостерігав за стрільбою зі зброї спрямованої енергії. Така зброя стає відносно дешевим контрзаходом проти БпЛА й часто поєднується з «багатошаровою обороною». Однак вона ще не

Геґсет відвідав випробування нової лазерної зброї

отримала широкого впровадження у світі. Серед зброї, продемонстрованої міністру на ракетному полігоні White Sands, був армійський багатоцільовий високоенергетичний лазер, розроблений на основі високоенергетичної лазерної системи Locust від американської компанії AeroVironment. Під час жовтневих випробувань 2025 року Locust окремо збив кілька БпЛА з палуби авіаносця USS George H.W. Bush.

На 2027 фінансовий рік у Сполучених Штатах ви-

ділили більш ніж 2 млрд USD на дослідження та розробки в галузі спрямованої енергії. За словами Джона Гарріті, віцепрезидента AeroVironment, така підтримка в поєднанні з розвитком технології створює «ідеальний шторм», що має привести до ширшого розгортання високоенергетичної зброї. Очікується, що на борту лінкора «класу Трамп» будуть установлені лазери потужністю 300 або 600 кВт, вартість першого з яких оцінюють приблизно в 17 млрд USD.

А КАРАВАН ІДЕ

З підтримкою США чи без неї Україна чинить запеклий опір агресору

■ Євген Клен

Аxios написав, що на саміті G7 у Франції президент США дав зрозуміти, що може відмовитись від так званого духу Анкориджа. Мова про термін, яким Кремль позначав своє переконання, що Сполучені Штати буцімто підтримують передачу під контроль Москви усієї території Донбасу в обмін на тимчасове заморожування лінії фронту. Та цю сентенцію не раз спростовувало політичне керівництво США, зокрема державний секретар Марко Рубіо.

ПІДТРИМКА ВСУПЕРЕЧ

Проте Біл Бродер, журналіст британської The Telegraph, вважає, що Дональд Трамп ніколи не мав наміру сприяти перемозі України у війні. Та його рішення могли ненавмисно створити умови, які дозволили Києву перехопити стратегічну ініціативу. Автор нагадав, що під час президентської кампанії Трамп не раз заявляв про намір завершити війну в Україні за 24 години. «Звісно, він цього не зробив, війна й досі триває», — констатував журналіст.

Водночас, за словами оглядача, парадокс полягає в тому, що рішення Трампа, які не були спрямовані на підтримку України, могли краще наблизити завершення війни, ніж будь-які попередні кроки. Він відмітив, що адміністрація Джо Байдена пообіцяла підтримувати Україну «стільки, скільки буде потрібно», а також надала військової допомоги на більше ніж 66 млрд USD.

Однак ця підтримка мала суттєве обмеження. «Допомога супроводжувалася руйнівною умовою. В обмін на американську зброю Вашингтон вимагав, щоб Україна не робила нічого, що могло б призвести до «ескалації», — ідеться в публікації.

Дописувач указав, що адміністрація президента Байдена надто серйозно поставилася до ядерних погроз Путіна, що значно обмежувало можливості України. «Вашингтон проковтнув ядерні погрози Москви й поставив Київ у безвихідне становище», — написав він і пояснив, що фактично Україна могла завдати ударів по російських військах лише піс-

ля того, як ті перетнули державний кордон. «Подумайте, наскільки це було абсурдно. Російська Федерація (РФ) могла цілком безпечно зосереджувати свої війська на кордоні. Україна ж мусила чекати, доки ці війська вторгнуться на її територію, перш ніж їй дозволять відкрити вогонь у відповідь», — зауважив Бродер.

На його думку, саме така політика стала одним із чинників затягування війни, адже попри великі втрати РФ час працював на Москву. Оглядач також зазначив, що одним із перших рішень Трампа після повернення до Білого дому стало припинення постачання американської допомоги Україні.

Крім того, президент США наполягав, аби Київ компенсував Сполученим Штатам вартість допомоги, наданої попередньою адміністрацією, через угоду про видобуток корисних копалин. Журналіст також згадав зустріч Трампа з Володимиром Зеленським в Овальному кабінеті в лютому торік: «Це деморалізувало Україну й усіх, хто хоче, щоб Росія програла. Але й відкрило нові можливості».

На переконання автора, після припинення амери-

ського фінансування Вашингтон утратив можливість диктувати Києву умови використання озброєння. «Повідець відпустили. Сполучені Штати вже не могли вимагати від України, щоб та не завдала ударів по цілях на території РФ. І це змінило перебіг війни», — констатував оглядач. І відзначив, що протягом останніх місяців Україна активно застосовує власні ракети й безпілотні літальні апарати для ударів по російській нафтопереробній і експортній інфраструктурі.

А наслідки таких атак дуже відчутні. «Наприкінці травня обсяги нафтопереробки в Росії впали до найнижчого рівня за останні два десятиліття. Десятки регіонів запровадили обмеження на пальне. Біля автозаправних станцій вишикувалися довгелезні

черги, а в Криму пальне зникло цілком», — розповів Бродер.

Він наголосив, що держава, яка є одним із найбільших експортерів нафти й газу, тепер нездатна забезпечити власний внутрішній ринок пальним. «Поки Трамп і Європа вагаються щодо нафтових санкцій, Зеленський запровадив свої власні — спалюючи нафтопереробні заводи один за одним, — стверджує автор. — Трамп казав Зеленському, що в нього немає козирів. А виявилось, що це Путін залишився ні з чим».

Водночас журналіст підкреслив, що Захід не повинен зупинятися на досягнутому: «Це означає, що ми нарешті конфіскуємо приблизно 300 млрд USD заморожених резервів російського центрального банку, більшу частину яких зберігають у Європі, і передамо їх Україні для фінансування боротьби».

ЧЕРГОВЕ ПОСЛАБЛЕННЯ

Тим часом Управління з контролю за іноземними активами Міністерства фінансів США (OFAC), що відповідає за санкційний режим, запустило спеціальний онлайн-портал для подання заяв про вилучення зі санкційних списків або скасування запроваджених обмежень. За повідомленням Bloomberg, OFAC додало на своєму офіційному сайті новий сервіс — «Портал перегляду».

За допомогою цього ресурсу фізичні та юридичні особи, які перебувають під санкціями, можуть подати звернення щодо перегляду свого статусу й скасування обмежень. Крім того, заявники матимуть можливість отримати несекретну та неконфідентційну інформацію, що стала підставою для застосування санкцій.

Особи, додані до

санкційних списків, і раніше могли звертатися з клопотаннями про перегляд рішень, часто з допомогою юристів. Однак, як пояснили в OFAC, новий портал має «спростити процес подання клопотань» і забезпечити «кращу прозорість та ефективність».

А ще адміністрація президента Трампа пообіцяла частково скасувати санкції проти Ірану в межах можливої остаточної мирної угоди. Вашингтон уже видав початковий дозвіл, який відкриває можливість для продажу іранської нафти. Крім того, Білий дім пом'якшив окремі санкційні обмеження щодо РФ, Венесуели та Сирії, водночас запровадивши нові санкції проти Куби.

ТРАМП І КОМУНІСТИ

А під час щорічної конференції релігійних консерваторів коаліції «Віра та свобода» американський лідер окреслив стратегію республіканців на проміжні вибори до Конгресу. Він торкнувся деяких знайомих тем, захищаючи свою війну в Ірані, роблячи чергові заяви про фальсифікацію виборів і наголошуючи на важливості збереження республіканцями контролю над Палатою представників і Сенатом.

Глава Білого дому назвав представників Демократичної партії «радикальними лівими» і заявив, що вони «хочуть відновити каліцтво дітей трансгендерів, перезапустити війну проти християн та церков, і, як ви бачили з комуністами, обраними нещодавно в Нью-Йорку, хочуть повністю знищити традиційний американський спосіб життя». «Вони недостатньо розумні чи сильні, щоби боротися з чумою, яка поширюється просто на ваших очах. Стають комуністичною партією, а не соціал-демократами. Вони є справжніми комуністами», — запевнив президент.

Проте в іншій ситуації Дональд Трамп заявив, що став би «найвеличнішим у світі» комуністом і ніхто не зміг би з ним зрівнятися, оскільки він просто «роздає все»: «Я б сказав людям: ви отримаєте безплатну оренду. Ви отримаєте безплатне житло. Ви отримаєте безплатну їжу. Ви отримаєте все безплатно. Але, зрештою, це закінчиться і призведе до смерті, руйнувань та убогості у 100 % випадків».

ства. Хочу показати, що діти з інтелектуальними порушеннями мають жити повноцінним життям, бути частиною громади, спілкуватися, навчатися та розвиватися так само, як і інші діти», — підсумувала Марина.

РОЛЬ СІМ'І У ФОРМУВАННІ ДИТИНИ

Зоряна Спринська, психолог благодійного фонду «Рідні», наголосила, що родинне середовище створює умови для гармонійного розвитку дитини та її успішної соціалізації. А найкращий вплив на формування особистості має саме сім'я. Спостерігаючи за поведінкою батьків, дитина засвоює моделі взаємодії з іншими людьми, які згодом переносить у власне доросле життя. При цьому не має значення, ідеться про біологічну чи про прийомну родину. «Що позитивніші моделі поведінки бачить дитина в сім'ї, то успішнішою буде її соціалізація», — переконує фахівець.

Водночас в інтернатних закладах можливостей для формування життєвих навичок та самостійності значно менше. «Дитина може навчитися бути самостійною лише тоді, коли їй дозволяють проявляти самостійність. А за самостійністю приходять незалежність і відповідальність», — підкреслила д-р Спринська.

Вона зазначила, що найбільше упереджень сьогодні демонструють саме дорослі. «У дітей практично немає стереотипів. Молодь також набагато відкритіша до інакшості», — поділилася психолог.

Серед головних страхів потенційних усиновлювачів і прийомних батьків вона також назвала побоювання не впоратися з потребами, мати недостатню державну підтримку та можливе несприйняття з боку суспільства. А людям, які лише замислюються над тим, щоби прийняти дитину у свою родину, Зоряна Спринська радить насамперед не боятися та не сприймати це як непосильний виклик. «Але батькам важливо розуміти потреби й особливості дитини, яку вони приймають у сім'ю. Адже основою такого рішення є готовність дарувати любов, турботу та підтримку. Якщо людина готова ділитися своєю любов'ю, вона впорається», — запевнила жінка.

СИЛА РОДИНИ

■ Зоряна Казмірук

В Україні триває реформа системи догляду і підтримки дітей. У Львові вже є чимало прикладів родин, які прийняли в сім'ю дітей, позбавлених батьківського піклування. Водночас діти з обмеженими можливостями досі залишаються серед тих, кому найскладніше потрапити в сім'ю. Попри це досвід багатьох родин засвідчує, що такі діти зростають та розвиваються в сімейному середовищі, яке забезпечує турботу, прийняття та підтримку.

Кожна дитина має зростати в безпечній та турботливій родині — незалежно від віку, статі чи стану здоров'я. Саме над тим, щоб діти, які залишилися без батьківського піклування, мали родини, активно працює Служба у справах дітей Львівської міської ради (ЛМР). У березні ц. р. в громаді створили перший дитячий будинок сімейного типу (ДБСТ), який прийняв на виховання дітей з інвалідністю. Мамою-вихователю цієї великої прийомної родини стала Марина Бороніна.

СТРАХ НЕ ВПОРАТИСЯ

Володимир Фридрак, заступник начальника служби у справах дітей департаменту гуманітарної політики ЛМР, пояснив, що найбільшою перепорою для потенційних батьків часто стає страх не впоратися з відповідальністю за дитину з інвалідністю.

Щоби подолати ці побоювання, ЛМР спільно

з партнерами — міжнародним фондом ЮНІСЕФ і благодійним фондом «Рідні» — запровадили модель комплексної підтримки родин з дітьми з обмеженими можливостями. Вона передбачає додатковий супровід, зокрема, залучення особистих асистентів, які допомагають у догляді за кожною дитиною. «Це суттєво підтримує батьків-вихователів. Ми зрозуміли, що найбільше людей лякає перспектива залишитися сам на сам із труднощами. Коли вони бачать конкретні механізми підтримки, тоді відчують, що готові до такого кроку», — пояснив чиновник.

Також кандидати на прийомних батьків та батьків-вихователів проходять підготовку, під час якої знайомляться зі специфікою виховання особливих дітей. Надалі сім'ї можуть розраховувати не лише на послугу асистента дитини, а й на соціальний супровід, психологічну підтримку, допомогу в отриманні ре-

білітаційних, медичних та освітніх послуг.

Водночас головна мета полягає не лише в тому, щоб дитина зростала в сім'ї, а й у поступовому переході від інституційного догляду до сімейних форм виховання. Ідеальний сценарій — допомогти дитині здобути навички для максимально самостійного життя. Водночас для молоді, яка через особливості захворювання потребуватиме постійної підтримки й у дорослому віці, місто розвиватиме партнерство з громадськими організаціями, що працюють у цій сфері.

НЕ МАЛА СУМНІВІВ

Марина Бороніна з Дніпра, мама сімох дітей, п'ятеро з яких — прийомні. Жінка стала мамою-вихователем першого ДБСТ, створеного у Львівській громаді, де виховують дітей з інвалідністю. «У мене двоє біологічних синів. Старший син живе в іншому місті, а 16-річний — із нами у Львові, але він уже навчається і живе в гуртожитку», — розповіла вона.

Зараз у їхній сім'ї виховують п'ятьох дітей: чотирирічну Дарину та 11-річну Вікторію з Львівської громади, 17-річну Софію з Кривого Рогу, а також двох хлопців із Дніпра — 13-річного та 14-річного

Олександрів. Серед їхніх діагнозів — синдром Дауна, легка інтелектуальна недостатність, затримка психічного розвитку та поведінкові розлади. Марину в усьому підтримує її мама, яка проживає з нею і дітьми та допомагає в побуті.

Головною зміною у своїх вихованнях називає появу довіри до дорослих, відкритість у прояві емоцій і розвиток життєвих навичок, яких діти були позбавлені під час перебування в інституційних закладах. «Вони розкриваються, їм не треба доводити, що хороші. Вони знають, що їх люблять різними, навіть коли емоційно нестабільні», — каже мама-вихователька.

За її словами, діти навчилися краще взаємодіяти між собою, здобувають нові побутові навички, більше спілкуються та легше будують стосунки з оточенням. Жінка впевнена, що ніщо не може замінити дитині сім'ю. «Діти в родині навіть сміються щиріше. У них з'являється весь спектр емоцій. Коли я вирішила створити дитячий будинок сімейного типу, то від самого початку знала: ми не будемо замикаючи дітей удома. Завжди кудись їздимо, відвідуємо різні заходи, проводимо час поза домом. Я прийняла дітей у родину не для того, щоб вони залишалися невидимими для суспіль-

Оксана Маркарова

Ірена Халупа та Марта Холдер

Михайло Савків

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ МАКСИМА КРИВЦОВА

■ Ірина Коляда

В українському домі у Вашингтоні (округ Колумбія) провели вечір пам'яті, присвячений вшануванню видатного таланту полеглого українського героя Максима Кривцова, поета та військовослужбовця. Особлива меморіальна подія була спрямована на збереження та популяризацію творчої спадщини митця, який віддав своє життя за волю України.

Спеціальною гостею вечора стала сестра полеглого воїна Анастасія Худавердя, яка поділилася з присутніми спогадами про Максима як про прекрасну, ніжну душу й турботливого члена родини. Зі вступним словом до гостей звернулася Оксана Маркарова, радник президента України з питань відновлення та інвестицій. У своєму виступі вона наголосила на стратегічно важливому та життєво вітальному значенні перекладу української літератури англійською мовою задля адвокації нашої культури у світі. Разом із Романом

Набожняком, який нині служить у лавах Збройних сил України, Маркарова зачитала власний англійський переклад одного з віршів Максима Кривцова. Спільне читання передало унікальну здатність автора помічати й фіксувати красу світу навіть серед жорстоких реалій війни.

Модератором глибокої та емоційної дискусії виступила відома журналістка Ірена Халупа, а до читання віршів долучилися і активні представники американської громади, зокрема Марта Холдер. Надзвичайно зворушливою частиною програ-

ми стала ретроспектива: організатори продемонстрували відеозаписи, на яких Максим Кривцов сам декламує власні твори. Також гості заходу почули пам'ятний аудіозапис пісні на слова поета, яку виконав його батько.

Команда Українського дому у Вашингтоні висловила найтеплішу вдячність усім представникам української діаспори й американським партнерам за щирий інтерес до заходу, зазначивши, що така підтримка є фундаментальною для збереження правди про сучасну культуру України і її полеглих захисників.

У Філадельфії провели християнський табір

■ Юстина Зарваниця

Успішно завершився IX Літній християнський табір «Веселі канікули з Богом. Народжені для Світла», організований для дітей віком від шести до 13 років Релігійним товариством українців католиків «Свята Софія» (ТСС).

Цього року масштабний виховний проєкт, що відбувався в осідку організації у Філадельфії (штат Пенсільванія), уперше у своїй історії тривав два тижні. Особливу увагу організатори зосередили на дітях, які прибули до США останнім часом, рятуючись від повномасштабної війни в Україні. Головною темою табору стало світло як символ Божої присутності й надії, що є надзвичайно важливим у часи важких національних випробувань.

Інтерактивна програма гармонійно поєднала релігійне виховання з глибоким знайомством молодого покоління з українською культурною спадщиною. Щодня учасники долучалися до спільних молитов, вивчали релігійні пісні, танцювали банси та відвідували майстер-класи з рукоділля і випікання солодощів. Крім того, діти опановували основи фінансової грамотності, брали участь у шоу талантів, розвивалих і рухливих іграх.

Окремою частиною програми стали пізнавальні

екскурсії. Діти відвідали місцеву синагогу, де ознайомилися з традиціями єврейського Свята світел і значенням світла в єврейській традиції. Під час відвідин музею Голокосту разом із катехитами вони роздумували над трагедіями Голокосту, Голодомору та сучасної війни в Україні, а також згадували праведного митрополита Андрея Шептицького, який рятував євреїв під час Другої світової війни. Діти також побували в музейній кімнаті патріарха Йосифа Сліпого, де дізналися про його 18-річне ув'язнення та духовну спадщину, яку він залишив наступним поколінням українців.

Програму табору уклала й координувала Ірина Іванкович, голова ТСС-США. Їй допомагала команда спеціально підготовлених аніматорів: Вікторія Дмитрук, Віктор Цимбаленко, Іван Діщук, Андрій Легенький, Анна Татарчук та Уляна Мельник. Фінансову й організаційну підтримку заходу забезпечила Федеральна кредитова кооператива «Самопоміч» у Філадельфії.

Дев'ятий сезон табору завершився урочистою Божественною літургією, яку очолив о. Руслан Боровий, парох місцевої церкви Святого Миколая. ТСС-США проводить такі табори у штаті Пенсільванія з 2016 року, системно дбаючи про збереження національної та духовної ідентичності української молоді в діаспорі.

Вашингтонський український фестиваль

■ Софія Калина

Упередмісті американської столиці відбудеться один із наймасштабніших культурних заходів діаспори — Вашингтонський український фестиваль (Washington Ukrainian Festival).

Цьогорічне триденне свято традиційно об'єднає гостей навколо українських традицій, гастрономії та мистецтва, а частина прибутку буде спрямована на гуманітарну допомогу Україні. Захід відбудеться 18—20 вересня.

Організатори підготували насичену програму для відвідувачів усіх поколінь. Головними новинками вересневого фестивалю стануть: унікальна виставка рушників — експозиція

із 50 автентичних вишитих українських полотен, що охоплює період від середини XIX ст. до сьогодення; козацьке барбекю — традиційні українські м'ясні страви, приготовані кухарями просто на грилі.

Крім того, на гостей чекають масштабні танці просто неба, виступи артистів, різноманітні фотозони, ярмарок традиційних страв та інтерактивні розваги. Для найменших відвідувачів діятиме безкоштовна дитяча зона, де з 15.00 до 17.00 працюватимуть майстри з безкоштовного аквагриму (фейсарту). Додатково на локації будуть доступними платні атракціони-батуту.

Квитки можна буде придбати безпосередньо на вході до фестивального майданчика.

Графік роботи:

18 вересня (зі 17.00 до 20.00): вхід вільний (у цей день працюватиме лише фудкорт із продажем традиційної їжі).

19 вересня (з 11.00 до 21.00): вартість квитка становить \$20, він також дає право безплатного входу в неділю.

20 вересня (з 11.00 до заходу сонця): вартість квитка — \$15.

Для дітей та молоді віком до 21 року вхід на фестиваль безплатний упродовж усіх трьох днів. Організатори події: команда Washington Ukrainian Festival та український православний собор Святого Андрія Первозваного. Фестиваль розгортається за адресою: **15100 New Hampshire Ave, Silver Spring, MD, 20905.**

Подія у штаті Вісконсин

■ Дзвінка Сагайдак

У другій половині літа у штаті Вісконсин відбудеться масштабний Український фестиваль, покликаний ближче познайомити американську публіку з традиціями, культурою та гастрономією українського народу.

Організатори запрошують представників української діаспори, американських друзів і гостей провести незабутній день у колі родини, насолоджуючись розмаїттям української культури. Відвідувачі зможуть скуштувати страви традиційної національної кухні, послухати

українську музику, побачити народні танці, а також придбати автентичні сувеніри й патріотичний мерч на спеціальному ярмарку.

Масштабне діаспорне свято триватиме 16 серпня з 12.00 до 18.00. Локація заходу: **Franklin Beer Garden at Croatian Park**; адреса: **9100 S. 76th Street, Franklin, WI 53132.** Для максимального комфорту відвідувачів організатори оголосили, що вхід на територію парку, а також автомобільне паркування протягом усього фестивального дня будуть повністю безплатними. «Будемо раді бачити кожного!» — наголосили активісти спільноти Wisconsin Ukrainians Inc.

СФУЖО проведе міжнародну конференцію

■ Софія Калина

У Лісабоні, столиці Португалії, відбудеться масштабна Міжнародна конференція Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО), що об'єднає лідерів українського жіночого руху з різних країн світу задля напрацювання стратегій відбудови Батьківщини та збереження національної ідентичності в еміграції. Масштабний форум під гаслом «Українки світу в дії: єдність заради відбудови України та збереження ідентичності» проведуть 25—27 вересня ц. р.

Подія покликана стати ключовим міжнародним майданчиком для обміну професійним досвідом, зміцнення наявних партнерств і консолідації зусиль закордонного українства. Програма триденної конференції передбачатиме панельні дискусії та експертні круглі столи; предметне обговорення практичної участі жіночих організацій діаспори

в процесах повоєнної та поточної відбудови України; обмін ефективними кейсами щодо залучення молоді до діяльності українських громад за кордоном; стратегічні дискусії про збереження, захист і розвиток людського капіталу України; налагодження нових міждержавних партнерств і довготривалої координації.

Крім того, у межах міжнародного форуму відбудеться спеціальний благодійний аукціон за участю організацій, які входять до глобальної мережі СФУЖО. Для участі в заході представницям жіночих осередків необхідно пройти попередню обов'язкову реєстрацію за онлайн-формою:

Українці з Молдови зможуть отримати українське громадянство

■ Олег Дерев'янюк

Кабінет Міністрів України (КМУ) додав Республіку Молдова до переліку держав, громадяни яких можуть набувати українське громадянство за спрощеною процедурою без відмови від поточного паспорта. Про це повідомив Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України.

За його словами, відповідне рішення уряд ухвалив у межах нової редакції Закону «Про громадянство України». «У Республіці Молдова живе велика й активна українська громада. Ми щиро зацікавлені в тому, щоб етнічні українці за кордоном мали якомога більше умов і можливостей для зв'язку з Батьківщи-

ною», — зазначив міністр і додав, що цей крок є своєчасною відповіддю на спроби Росії дестабілізувати сусідню країну. Ідеться про маніпуляції держави-агресора з питанням громадянства для жителів Придністровського регіону.

Водночас Юлія Свириденко, прем'єр-міністр України, вказала, що наразі для набуття громадянства необхідно скласти іспити з української мови, історії та Конституції, і зробити це можна лише в Україні. Тому посадовці працюють над запровадженням дистанційного складання цих іспитів. Також КМУ планує врегулювати завершальний етап оформлення документів через закордонні дипломатичні установи, щоб люди могли отримати паспорт без перешкод.

ПРЕЗЕНТУВАЛИ ШТАБ-КВАРТИРУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

■ Дзвінка Сагайдак

У польському Гданську в межах Міжнародної конференції з питань відновлення України відбулася перша спільна міжнародна програма Штаб-квартири української молоді світу. Про це поінформувала активістка Ірина Мало-виця. Подія об'єднала 22 керівників і представників провідних українських молодіжних організацій з України, Польщі, Литви, Данії, Великої Британії, Ірландії, Франції, Румунії, Австрії, Чехії, Швейцарії та США.

Масштабний виїзд і робочі сесії молодіжних лідерів були організовані за офіційної підтримки Міністерства молоді та спорту України й благодійного фонду Razom for Ukraine. Проект став першим стратегічним кроком до формування сталої глобальної мережі українських молодіжних організацій планети.

Одним із центральних елементів програми був запуск Recovery Generation Youth House — спеціального молодіжного простору на Ukraine Recovery Conference, який протягом дня слугував майданчиком для комунікації між представниками української влади, міжнародними партнерами, донорськими інституціями та громадським сектором.

У межах роботи Youth House команда провела велику панельну дискусію «Українська молодь

без кордонів: глобальна спільнота для відновлення України». Модератором виступила Дарина Вареник, голова Штаб-квартири української молоді світу та молодіжна делегатка України до Організації Об'єднаних Націй у 2026—2027 рр.

У першій частині панелі своїм досвідом і баченням розвитку міжнародних партнерств поділилися Роксолана Смерчинська, випускниця програми Create Ukraine; Вікторія Германчук, член Національної ради з питань молоді при Кабінеті Міністрів України; Єлизавета Кайдаш, заступник голови Молодіжної ради при Міністерстві закордонних справ України; Микита Зубенко, операційний директор Штаб-квартири.

У стратегічній панельній сесії взяли участь провідні українські й іноземні експерти: Дора Хом'як, CEO Razom for Ukraine; Наталія Кривда, голова наглядової ради Українського культурного фонду; Далія Крапавіцкайте, Senior Project Manager, CPVA, Литва; Роман Волошин, керівник Проектного офісу з питань української національної та громадянської ідентичності Міністерства молоді та спорту; Анастасія Венгер, представниця програми UNICEF Pathways; Роберт Конопля, голова організації української молоді в Румунії ATUR. Головним меседжем і філософією панелі став непохитний принцип: «Жодна дискусія про українську молодь

за кордоном не повинна відбуватися без участі самої української молоді за кордоном».

Паралельно з офіційними заходами конференції протягом двох днів функціонував закритий робочий хаб Gdansk HQ. Там молодіжні делегати брали участь у стратегічних сесіях, працювали з менторами Мариною Попатенко та Дмитром Хорішком над розвитком лідерства, організаційної спроможності й довготривалого планування.

Важливим практичним результатом стало офіційне підписання Меморандуму про співпрацю з організацією Ukraine Global Scholars. Цей крок відкриває для української молоді нові системні можливості у сфері міжнародної освіти, стажувань і запусків програм повернення в Україну.

Завершальним етапом програми був запуск нового формату неформального діалогу — Youth Breakfast. Першою гостею такого сніданку стала Дора Хом'як, із якою учасники обговорили майбутнє українського глобального лідерства й моделі взаємодії з громадянським суспільством. Команда Штаб-квартири планує масштабувати цю ініціативу та проводити регулярні зустрічі Youth Breakfast уже в Києві.

За підсумками чотириденної програми у Гданську молодіжні лідери повернулися до країн свого проживання з готовими спільними проектами й мережею нових контактів.

Центр єдності отримує запити щодо повернення

■ Марко Стріха

За два місяці роботи Центр єдності українців у німецькій столиці отримав кілька десятків звернень від українців, які цікавилися процедурами та можливостями повернення в Україну, хоча ця тема наразі не є основною серед запитів до центру, розповіла Ілона Гавронська, заступник міністра соціальної політики,

сім'ї та єдності України з питань європейської інтеграції.

У відповідь на запитання журналістів, чи вже є випадки, коли українці після цього вирішили повернутися додому, вона пояснила, що центр не веде обліку фінальних рішень громадян щодо повернення. «Ключове завдання — надавати офіційну повну та верифіковану інформацію про

можливості й поточну ситуацію в Україні. Хоча сподіваємося, що клієнти таких консультацій згодом розкажуть нам свої історії повернення, якщо ухвалюватимуть такі рішення», — зазначила заступник міністра. У цьому контексті вона відмітила, що міністерство разом із Релінформ запустило медійний проект «Повернення додому: моя історія», до якого запрошує людей, які здобули цей досвід.

ВІДКРИЛИ МУЗЕЙ ПЕРШОГО КІНОМИТЦЯ ГАЛИЧИНИ

■ Олександра Бодняк

У Львові відкрили музей українського фотографа, кінематографіста й етнографа Юліана Дороша. Він став відділом комунального закладу Львівської обласної ради «Історико-краєзнавчий музей». Завідувати закладом буде фотограф Адріана Довга.

У квартирі-музеї представлені оцифровані фотографії та негативи Юліана Дороша, мультимедійні експозиції, тематичні добірки його робіт, а також

автентичні предмети побуту родини, де жив фотограф і його син Андрій Дорош, історик і мистецтвознавець. У квартирі зберегли оригінальний кренс, мийку та частину меблів, якими користувалася сім'я. «Ми створили своєрідну етнографічну експозицію. У музеї працюють шість моніторів, на яких можна переглядати різні тематичні добірки світлин. Теми будуть змінюватися, тому відвідувачі щоразу відкриватимуть для себе щось нове. Особливим місцем є кухня, де збереглося найбільше автентичних

елементів інтер'єру», — розповіла Довга.

Музей також має стати культурним простором для розвитку фотографії та мистецтва. Тут планують проводити тематичні виставки української та львівської фотографії, презентувати роботи сучасних українських і закордонних авторів, підтримувати молодих митців, а також організовувати лекції, воркшопи, творчі зустрічі й дискусії.

Квартира, у якій мешкали Юліан та Андрій Дороші, після смерті останнього перейшла в комунальну власність міста. Створити

там музей запропонував Ігор Тимець, директор Історико-краєзнавчого музею, який свого часу співпрацював з Андрієм Дорошем. Під час відкриття музею також погасили спеціально випущену тематичну поштову марку, присвячену Юліану Дорошу та відкриттю музею.

Юліан Дорош (1909—1982) — український фотограф, кінематографіст та етнограф. Народився у Жидачеві на Львівщині. Був співзасновником Українського фотографічного товариства й автором першого фотопідручника

українською мовою. Його світлина «Віляниця» була представлена на Всесвітній виставці в Чикаго 1933 року, а етнографічні фотографії Гуцульщини та Полісся принесли йому міжнародне визнання. Юліан Дорош також став автором першого на Галичині повнометражного художнього фільму «До добра і краси», плівку з яким знайшли в помешканні митця вже після його смерті. Він створював документальні й етнографічні стрічки, фіксував археологічні пам'ятки та сакральну спадщину України.

■ Катерина Сліпченко

У Чернівцях оголосили переможців міжнародного кінофестивалю глядацького кіно «Миколайчук OPEN».

Цього року разом із глядачами найкращі фільми обирало професійне журі, до складу якого увійшли українські й міжнародні кінематографісти: Корін Гарді, британський режисер жахів «Монахія» (2018) та «Свисток» (2025), «З темряви» (2015); Майк Дауні, англійсько-ірландський продюсер, який 25 років перебував на посаді голови Європейської кіноакадемії; Девід Мак-Кензі, шотландський режисер і сценарист, володар «Срібного ведмеда» Берлінале та призер BAFTA; Дмитро Сухолиткий-Собчук, український режисер театру і кіно, член Європейської та Української кіноакадемії і голова Українського Оскарівського комітету у 2024—2025 рр.; Ірина Цілик, український кінорежисер та письменниця, перша українка, яка увійшла до журі премії «Золоте око» на Каннському кінофестивалі.

Оголосили переможців «Миколайчук OPEN»

Національне журі: Ірма Вітовська-Ванца, акторка театру й кіно. Серед найвідоміших ролей — «Мої думки тихі», «Малевич», «Божевільні», «Леся + Рома»; Олексій Гнатковський, актор театру й кіно, режисер. Серед проектів — головна роль у фільмі «Довбуш»; Римма Зюбіна, українська акторка театру й кіно, телевізійна ведуча та громадська активістка, відома за ролями у таких фільмах, як «Гніздо горлиці», «Трубаць», «Памфір» і в ситкомі «Люся інтерн»; Сергій Кулибисhev, режисер, сценарист і драматург із доробком понад 400 сценаріїв. Член Української кіноакадемії. Шоуранер оригінального серіалу Sweet TV «Ховаючи колишню»; Хайдер Ротшильд-Хузир, лауреат BAFTA Film Award, режисер

і продюсер, який увійшов до короткого списку премії «Оскар». Його короткометражна стрічка «Камінь, папір, ножиці» з Олександром Рудинським отримала нагороду як Best British Short Film на BAFTA 2025; Ахтем Сеїтаблаєв, режисер, актор, телеведучий, викладач, громадський діяч. Найвідоміші режисерські роботи — «Захар Беркут», «Кіборги», «Хайтарма».

Журі конкурсу музичних відео: Анна Бурячкова, український кінорежисер, кліпмейкер та сценарист. Дебютувала 2023-го фільмом «Назавжди-назавжди»; Даша Ши, продюсер, ведуча та режисер; Дон Шадфорт, британський режисер музичних кліпів, телепроектів і кінофільмів. Працювала з Кайлі Міноуг, зокрема, над кліпами для

хітів Can't Get You Out of My Head, Spinning Around, In Your Eyes і Chocolate; Марина Ер-Горбач, український режисер та сценаристка. Володарка нагороди за найкращу режисуру на фестивалі Sundance та призів екуменічного журі секції «Панорама» Берлінського міжнародного кінофестивалю за фільм «Клондайк»; Валерія Фадєєва, — режисер та кліпмейкер. Створила останні гучні музичні відео для виконавиці Jerry Neil; Микита Кузьменко, український кінооператор, який співпрацював з Dua Lipa, Cardi B, Doja Cat, Jungkook і Foals.

Переможці «Миколайчук OPEN-2026»: спеціальна відзнака журі — «Недоступні», реж. Кирило Земляний; приз журі — «Коротка інструкція з розставання»,

реж. Варвара Зарицька; особлива відзнака від АМО Pictures — «Розкажи мені казочку», реж. Діана Анікеєва; переможець національного короткометражного конкурсу — «Природний баланс», реж. Олександр Миронюк; спеціальна відзнака журі — «Королева на морі», реж. Ланс Гаммер; приз журі — «Про людей і м'ясо», реж. Ян Джонхьон; спеціальний приз — «Рок, трава й тачки», реж. Х. М. Кравіото; переможець міжнародного повнометражного конкурсу — «Про людей і м'ясо», реж. Ян Джонхьон; вибір глядачів у конкурсі музичних відео — «Лімб», Small Depo і «Третя штурмова», реж. Софіко; приз журі у конкурсі музичних відео — «Сказана собака», Oi FUSK, реж. Ілля Дуцик.

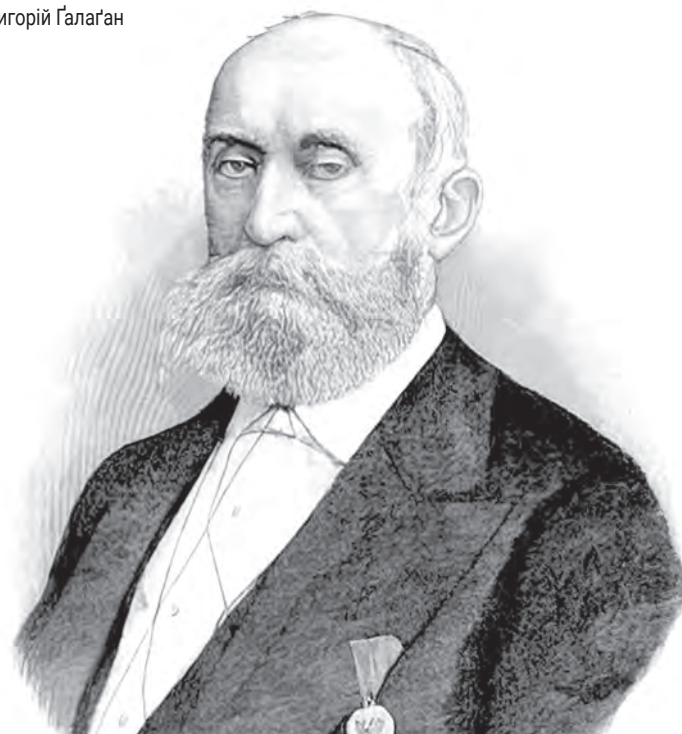
ДО СЛОВА

Росіяни вдарили дронами по кінотеатру Конотопа на Сумщині. «Один важкопоранений. Перехожий. Відірвало ногу. Ще одна жінка отримала поранення шиї. Також перехожа!» — прокоментував Артем Семеніхін, мер міста.

Сучасний вигляд колегії

Григорій Ґалаґан

ЯК ЗАМОЖНИЙ ПОМІЩИК ЗАСНУВАВ ЕЛІТНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

Колегія на початку XX ст.

Інтер'єр бібліотеки колегії

Маяток Ґалаґанів

■ Орися Шиян

Після смерті єдиного 16-річного сина чернігівський поміщик і меценат Григорій Ґалаґан вирішив увічнити його пам'ять у своєрідний спосіб. У Києві створив приватний і один з найкращих навчальних закладів того часу, який назвав на честь сина: Колегія Павла Ґалаґана.

Там навчалися майбутні академіки, поети та державні діячі, а здібні хлопці з бідних родин могли здобути освіту коштом стипендій. Колегія стала не лише школою, а й осередком формування української інтелігенції наприкінці XIX — на початку XX ст. Сучасники порівнювали цей навчальний заклад з англійськими коледжами. Його учні користувалися телескопом і кіноапаратом, величезною бібліотекою, якій заздрили інтелектуали, навчалися в провідних науковців і художників.

ОСОБИСТА ТРАГЕДІЯ

Григорій Ґалаґан був заможним поміщиком із Чернігівщини, походив з козацького роду. Сучасник Пантелеймона Куліша та Тараса Шевченка, маючи фінансову спроможність,

підтримував освітні ініціативи, допомагав відкривати народні школи та гімназії. Попри те, що освіту здобув у Петербурзі, свого єдиного сина Павлуся з дитинства оточив українським середовищем і виховував у такому ж дусі.

Та великі статки не змогли вберегти від особистих трагедій: у 16 років Павло помер від тифу. Згорьований батько в пам'ять про нього відкрив колегію і назвав його ім'ям. Вирішив робити те, до чого прагнув їхній син — жити для людей. Уже через два тижні після смерті сина Ґалаґан написав, що у своєму нещасті бачить єдиний порятунок і обов'язок — створити щось нове у галузі суспільної освіти, аби ті, хто бажає цього, продовжили ту справу, яку не судилося здійснити його синові — здобувати освіту молоді, яка не мала матеріальних засобів для навчання.

Колегія запрацювала 1 жовтня 1871 року в спеціально для цього перебудованому класицистичному будинку за проектом архітектора Олександра Шіле. Це був приватний навчальний заклад із гуманітарним українознавчим ухилом. Туди приймали юнаків, які досягли віку Павлуся — 16 років. Там навчалось 30 стипендіатів та 40—50 учнів коштом батьків.

У закладі було чотири класи, які відповідали 5—8 класам гімназії. Учні вивчали математику, фізику, хімію, географію, креслення, історію, археологію, словесність, мови (російську, французьку, німецьку, грецьку та латинську), соціологію, суспільствознавство, естетику, етику, мистецтво, теорію музики, малювання. Там викладали відомі художники Микола Мурашко та Микола Пимоненко. За часів Центральної Ради, з 1917-го, запровадили українознавчі дисципліни — мову, літературу й історію.

Колегія мала сучасний природничо-науковий кабінет, де учні могли користувалися телескопом і кіноапаратом, клас музики з фортепіано, органом і скрипками, велику бібліотеку зі стародруками та давніми рукописами. Навчальний заклад мав власну лікарню, їдальню, спортзал. А всі важливі події висвітлювали на сторінках щорічника колегії.

ДОМАШНЯ АТМОСФЕРА

Ґалаґани хотіли створити в колегії таку домашню та затишну атмосферу, в якій жив їхній покійний син. В основі колегіального устрою лежали довіра, моральна відповідаль-

ність, авторитет учителя та прагнення до сімейного устрою. Ніякого насильства, ніяких принизливих дисциплінарних покарань. На прогулянки вихованців пускали тільки з вихователем. Нагород, оцінок за поведінку й успіхи в навчанні чи інших якихось відзнак у колегії на початку взагалі не було, як і покарань. У неділю чи свято Ґалаґан кликав вихованців до себе на обід або вигадував якісь розваги. Він любив показувати колегію вченим, які приїжджали до Києва.

Проте вимоги до учнів були високими. Згідно з правилами, вихованець, який мав трійку протягом шести чвертей, мав покинути школу. А стипендіати, які навчалися безплатно, не могли мати оцінки, нижчої за трійку, із жодного предмета.

Серед найвідоміших учнів можна згадати академіків Агатангела Кримського, Дмитра Петрушевського та Володимира Липського, поетів Михайла Драй-Хмару, Павла Филиповича, медика Олександра Богомольця, діяча Української Народної Республіки Андрія Лівіцького.

ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

Науковий нагляд за навчальним процесом здійс-

нював Університет св. Володимира у Києві. Професори вишу брали участь у навчальному процесі колегії. Там відбувалися додаткові лекції, зустрічі, освітній заклад став потужним центром не лише підготовки кадрів української інтелігенції, але й зустрічей та формування інтелектуальної думки.

Агатангел Кримський називав її «розсадником українства, де, наскільки це можливо, хитромудро і невеликим коштом виховали українську позакласову інтелігенцію, де можна всіх аристократів і плебейів з'єднати в одну націю».

Колегія була відомим культурним центром, біля якого гуртувалися інтелектуали. Із Галичини сюди навідувався Іван Франко. А 1886 року в каплиці при колегії побрався з Ольгою Хоружинською. Вона була сестрою дружини Єлисея Трегубова, викладача колегії.

Коли більшовики закрили навчальний заклад у липні 1920 року, надалі це приміщення також слугувало вихованню дітей. Там працювала трудова школа, дитячий будинок, середня школа. Згодом там розмістили Будинок учителя, а з 1986 — Національний музей літератури України.

«СУМУЄ КОРСУНЬ СТАРОДЕННИЙ»

■ Михайло Бублик

На Черкащині є багато міст, селищ і сіл, які залишили свій слід в історії України. Та Корсунь посідає одне з чільних місць.

СТОЛЬНЕ МІСТО

Великий князь київський Ярослав для захисту від набігів половців 1032 року заснував на Росі цілу низку фортець, із яких лише Корсунь зберіг свою початкову назву. Очевидно, зі своєю роллю форпосту він упорався, оскільки 1195-го набув статусу стольного міста Корсунського удільного князівства. До речі, князував тут до своєї загибелі 1205 року Роман Мстиславович, батько короля Данила.

На жаль, князівство не пережило навалу орди 1240-го й надовго зникло з мап. Але місто збереглося: за часів Стефана Баторія (1585) було засноване Корсунське староство. Тоді ж король надав Корсуню герб і маґдебурзьке право.

Усесвітньо відомим місто стало завдяки двом вікопомним битвам. Перша відбулася 1648 року, коли козаки Богдана Хмельницького разом із кримськими татарами під проводом Тугай-бея розгромили урядову польську армію під проводом відразу двох польних гетьманів. Друга датується кінцем січня — серединою лютого 1944-го. Двом фронтам — 1-му та 2-му Українським — удалося оточити німецькі війська, однак приблизно 30 тис. солдатів та офіцерів Вермахту зуміли вирватися на волю. Це сталося через невміння Жукова скоординувати дії військ Ватутіна та Конєва. Тоді військові втрати радянців набагато перевищили німецькі.

ПАЛАЦ ДЛЯ МОНАРХІВ

Але головною туристичною перлиною Корсуня є палац Понятовського. Цю архітектурну пам'ятку на замовлення власника Корсунського староства князя Станіслава Понятовського створив французький архітектор Йоган Генріх Мюнц.

Палац сполучала з флігелем розкішна ордерна галерея: два ряди колон, накритих дахом, між колонами стояли скульптури, вази з квітами. «Ми частину фундаменту відкривали, він зберігся, — зазначила Лідія Овсієнко, виконувач-

ка обов'язків директора Корсунь-Шевченківського державного історико-культурного заповідника. — Флігель був збудований, там у нас Мілітарний музей. Звели в'їзну браму й інші будівлі, зокрема, манеж і каретну стайню. Зробили дві добудови до в'їзної брами, каплички. І ще Станіслав Понятовський започаткував на цих гранітних островах дуже гарний ландшафтний парк: далі в нас на південь майже 100 га цього парку. Ну, він тепер трохи занедбаний, але фахівці частково простежують алеї, що колись були».

Особливо багато відвідувачів, коли цвіте бузок, є й елітні його сорти. А все ж найбільше вражають гранітні скелі, поміж яких протікає Рось. Музей розташований на острові, на який у часи Понятовського казали просто Острів, а за радянців його чогось назвали Островом Коцюбинського. Якого саме — письменника чи його сина Юрія — невідомо.

Після останнього поділу Речі Посполитої Павло І викупив маєток у князя Станіслава та подарував своєму міністрові юстиції Петрові Лопухіну. Його родина зруйнувала галерею відповідно до смаків тодішньої московської «еліти». У XIX ст. по кутах палацу добудували кілеподібні закомари в псевдоросійському стилі, з яких «виросли» восьмигранні башти-бельведери. До парадного входу наприкінці XIX ст. прибудували п'ятистінний тамбур, обіруч якого з'явилися відкриті тераси.

ПОСТАМЕНТ ДЛЯ ПЕСИКА

Петро Лопухін запам'ятався корсунцям двома речами. По-перше, збудував у місті красиву церкву, а по-друге — як фахівець із подільної юстиції — закріпив вільних козаків, які до нього жили за нормами маґдебурзького права. Їхні спроби відновити статус-кво завершилися для багатьох шомполами та різками. Дехто поїхав «освоювати» Сибір. Але в маєтку вельможа не жив постійно, зрідка наїжджав туди, а перед смертю заповів його синові, Павлу Лопухіну. А той уже розвернувся: завів суконну фабрику, сприяв перетворенню Корсуня у волосний центр.

Варто сказати, що експозиція в палаці не видається

достатньо насиченою. Там є картини видатних митців, ікони, рідкісні скульптури, фотографії, але загалом їх не надто багато. Таке враження, що колекція ще тільки формується. А от навколо палацу можна побачити ботанічні раритети. Там є сосна Веймута, алея корабельних ялинок. А найрідкісніша рослина височіє на майданчику позаду палацу: ginkgo biloba.

— Тепер це вже доволі розповсюджене дерево, походить з північно-східного Китаю. А коли я починала працювати тут в 1980-х роках, то ми розповідали, що воно єдине в Україні, таке своєрідне, — зауважила Лідія Овсієнко.

Дорогою до китайського переселенця стирчить порожній сірувато-білий постамент.

— Мабуть, тут колись стояв Аполлон? Чи Афродіта?

— Ні, — заперечила Лідія Григорівна. — Це остання власниця Ольга Лопухіна-Демидова поховала свою болонку Міссі. Така того часу традиція в них була.

Ще одне розчарування трапилося, коли на горі з правого берега помітили обкладений диким камінням вхід у якусь печеру. Грот? Тунель? В'язниця для неслухняних покоївок?

— Це не тунель, а погріб. Лопухіни мали сад, городи, і вони там зберігали фрукти, овочі.

АЛЬТАНКА ЧИ ВТРАЧЕНЕ КОХАННЯ?

Звісно, такий маєток не може обійтися без легенд. Одна з гір, що оточують палац, має назву Янталка. Звідки вона походить? Є версія, що на горі стояла альтанка. Та відомий і трагічніший варіант. У рафінованого аристократа Понятовського був син Ян. І закохався він у просту українську дівчину Наталку, яка працювала в маєтку. Батьки-католики не могли дозволити синові занепасти себе одруженням із простолюдинкою. Вони також відмовили синові у праві викупити кохану з неволі. І коли всі вмовляння виявилися марними, молодята піднялися на скелю і кинулися разом у Рось.

На пам'ять про загублене кохання київський скульптор В'ячеслав Клоков створив пам'ятник, який установили в парку навпроти палацу; місцевий

Палац Лопухіних

Стайні

Стенд в історичному музеї

водоканал підвів до нього воду, спорудив басейн — і тепер там працює єдиний у Корсуні фонтан. Цікаво, що Наталку автор зобразив босою, тоді як юний шляхтич — у черевиках із бантами, за європейською модою.

А от Ганна Золотаренко була реальною особою. Уродженка Корсуня, сестра двох полковників Війська Запорозького стала третьою дружиною Богдана Хмельницького. Вінчалися у корсунській Свято-Іллінській церкві 1651 року. Ганна уміла замиряти запальних козацьких ватажків, яким вічно кортіло замишляти каверзи проти гетьмана й один проти одного. Вона опікувалася гетьманською скарбницею і навіть видавала власні універсали, підписуючись «Ганна Гетьманова-Богданова». Адресати цих універсалів не опиралися, визнаючи за нею право на виконавчу владу, хоч за інших обставин утручання жінки в політичні справи стало б підставою для козацького повстання. Та Ганна була справжньою українкою.

КРОВ ЗА ВОЛЮ?

Крім палацу та Мілітарного музею, до комплексу

входить ще Історичний музей Корсунь-Шевченківського, розміщений у прибудові до в'їзної брами. Там сформована багата колекція артефактів, пов'язаних з історією міста, і є дві діорами: Корсунської битви 1648 року та повстання міщан і селян 1855-го.

Під час Кримської війни Микола І видав маніфест про створення «добровольчих» частин. Українці потрактували це як обіцянку звільнити від неволі тих, хто піде проливати кров, і радо кинулися здобувати «козацьчину». Корсунці не були першими, проте вчинили найсильніший опір спробам придушити їхній рух. Сутички з військовою командою тривали аж два тижні; вбили унтерофіцера, солдати застрелили два десятки повстанців. Майже сотня учасників зазнала вогнепальних поранень. До військово-польових судів потрапило 57 найактивніших учасників. Полеглих російська влада заборонила ховати на кладовищах. Ці події глибоко вразили Тараса Шевченка, який, перебуваючи на Корсунщині 1859 року, спілкувався зі свідками й учасниками повстання. Свої враження завішував у рядках поеми «Гайдамаки».

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26

Подаємо текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

РЕКОМЕНДУВАВ ЧИТАЧАМ «ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ»...

(ДО 120-РІЧЧЯ ВІДГУКУ СИМОНА ПЕТЛЮРИ НА СТАТТЮ ВОЖДЯ РОСІЙСЬКИХ БІЛЬШОВИКІВ ЛЕНІНА)

Докладному аналізу цього моменту і тих різних соціальних сил, що відіграють в ньому роль, і присвячена брошура тов. Леніна. З властивою йому логічністю і умінням розбирає автор докази як кадетів, так і правого крила російської соціально-демократії (меньшевиків) за вибори в Державну Думу і виводить на чисту воду всю їх безпідставність і мильність. Ми не будемо наводити тут цілої аргументації автора за бойкот виборів — вони досить відомі і розвивалися не раз на сторінках

як російської, так і української соціально-демократичної преси. Звертаємо увагу на них лише тому, що в брошурі їх зайвий раз систематизовано і сконцентровано. Зупинившись на соціально-політичному значінні перших виборів, як на демонстрації населення проти уряду і виясвивши причини успіху кадетської виборчої кампанії, автор переходить до вияснення того, що ж в дійсності представляє собою партія «народної свободи», або, як вірно він зауважує, «партія слов про

народню свободу». Третя глава брошури виключно присвячена вичерпуючій відповіді на це питання і, на наш погляд, є, вкупі з гл. IV, де автор оцінює роль і значіння кадетської Думи, найліпшими в цілій брошурі. Вся буржуазність, контрреволюційність, нерішучість згаданої партії, або, як її називає автор «могильних гробаків революції», виступає як на долоні після характеристики її т. Леніном і тому цілком логічним висновком з цієї характеристики є той, який робить автор її:

«Кадети не партія, а симптом. Це — не політична сила, а піна, що з'являється після конфлікту двох більш або менш урівноважених однією другою «борючихся» сил; кадати не можуть вести революцію вперед, бо за ними немає «сплоченого» і справді революційного класу» — такий остаточний засуд тов. Леніна, і з цим не може не погодитися кожен, хто лише стежив за цілою діяльністю «кадетської партії». Кадетська Дума не може бути революційною — тому-то революційний народ не може тратити своїх

сил і енергії на підтримання її, а мусить концентрувати все на використування конфлікту в самій Думі і нападів на самодержавну власть, в цілях захвату останньої в свої руки (40 стр.). Т. Ленін виступає протягом цілої своєї брошури консеквентним революціонером, вірно оцінюючим сучасний момент і ті взгляди, які останній може прибрати в будучий. Його погляд на російську революцію той самий, якого тримається кожен революційний соціально-демократ; тому ми з особливою охотою рекомендуємо «Победу кадетов и задачи рабочей партии» читачам «Вільної України». С. П-ра.

ЗА ВЛАДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ

(ДО 85-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ПРОГРАМОВИХ ПОСТАНОВ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОУН)

Розкол у середовищі ОУН, який остаточно стався наприкінці березня — на початку квітня 1941 року, пояснюється в історичній літературі, багатьох споминах, як правило, незгодою молодшої генерації націоналістів щодо політики старших за віком ветеранів національно-визвольної боротьби, котрі після смерті Євгена Коновальця, мовляв, не змобілізували українців перед початком Другої світової війни, відтак на розвалинах Польщі не було організовано революційного здвигу в ім'я відродження власної державності.

Аналіз документів власне ОУН до певної міри підтверджує таку думку. Однак, щоб мати повну уяву про розкол ОУН на бандерівців і мельниківців, усетаки необхідно повернутися до подій 1919 року, коли 22 січня Україна на майдані Святої Софії в Києві тріумфувала на честь Акта Злуки, що повинен був означати реальне з'єднання УНР в єдину унітарну державу — «в одноцільну суверенну народню республіку», як наголошувалося в спеціальному Універсалі Директорії УНР.

Так сталося? Ні, бо вже в самому цьому доленосному документі було закладено міну уповільненої дії,

котру можна побачити ось у таких словах: «Вітаючи з великою справою цей історичний крок західних братів наших, Директорія Української Народньої Республіки ухвалила тую злуку прийняти і здійснити на умовах, які зазначені в постанові Західньої Української Народньої Республіки від 3-го січня 1919 року».

А того дня в Станіславові затвердили укладений у Фастові 1 грудня 1918 року договір, де 4 пунктом значилося: «Західньо-Українська Народня Республіка з огляду на встановлені історичними обставинами, окремими правовими інституціями та культурними й соціальними різницями

окремішности на своїй території й її населення, як будучій частині неподільної Української Народньої Республіки, дістає територіальну автономію, котрої межі означить у хвилі реалізації злуки обох

Республік в одну державну цілість окрема спільна комісія за ратифікацію її рішень компетентними й правительственными державними органами обох Республік. Тоді також установлені будуть деталь-

ні умовини злуки обох держав».

Не треба також забувати того, що тоді ж у Станіславові було ухвалено ще й таку окрему постанову Української Національної Ради ЗУНР: «До часу, коли

зберуться Установчі Збори з'єднаної Республіки, законодавчу владу на території бувшої Західньо-Української Народньої Республіки виконує Українська Національна Рада. До того ж самого часу цивільну й військову адміністрацію на згаданій території веде Державний Секретаріят, установлений Укр. Нац. Радою як її виконуючий орган».

А це означало, що Соборна Україна існує поки що на папері, бо Київ погодився 1 грудня 1918 року на тому, що ЗУНР до більш спокійного часу, «коли би вироблено норми, які мали би сприяти як найтіснішому об'єднанню двох республік», залишатиметься єдиним фактичним господарем своєї землі.

До речі, з цього приводу лідер українських есерів Микита Шаповал висловився однозначно: «...ця злука була більш теоретично-юридичною, ніж фактичною, бо галицький Державний Секретаріят уперто стояв на тім, що лише на спільних Всеукраїнських Зборах буде остаточно встановлено закон про форми включення західних земель в одну державну систему і організацію єдиної влади, а до того Західна Область УНР мусила б бути цілком незалежною в своїм існуванні. На жаль, Директорія згодилась на подібну «злуку», а з того потім виникли необчислимі нещастя для українського народу. Двоєвласття — це найбільший ворог всякої єдності, а в злучі 22 січня двоєвласття на одній українській землі було проголошено офіційно».

Це двовладдя особливо чітко проявилось вже через місяць, коли представник Антанти французький генерал Бартелемі запросив приїхати до Галичини Симона Петлюру як головнокомандуючого українською армією й фактичного керівника Директорії УНР на переговори щодо замирення з поляками. З

погляду соборних інтересів Української держави Петлюра погоджувався на пропозицію Антанти на тимчасове (виділення моє. — В. С.) розмежування з поляками по лінії Сокаль—Львів—Стрий—Дрогобич. Тим паче, що за виконання цієї умови Антанта спрямовувала б підготовлену у Францію армію генерала Галлера на посилення боротьби проти російських більшовиків. Галичани ж відкинули дану пропозицію щодо тимчасового розмежування, заявивши, що вони зможуть виграти війну проти поляків самостійно. Тому очільникові нещодавно об'єднаної Української держави довелося повертатися на Наддніпрянщину ні з чим — його авторитет і влада тут, як виявилось, не мали ніякого значення.

Тимчасом військові можливості галицької самостійності проявилися досить швидко — вже в червні 1919 року підрозділи УГА, а відтак і Уряд ЗУНР вимушені були під тиском поляків перейти Збруч, опинившись таким чином на підконтрольній Уряду УНР території. Тепер вони підпорядковувалися Головному Отаману Симону Петлюрі й виконали його наказ про взяття Києва 31 серпня 1919 року. Однак захмеліли від цієї перемоги вони не спромоглися взяти під охорону мости через Дніпро, чим негайно скористалися денікінці й без усякого спротиву зайшли до столиці України, витіснивши звідти відділи УГА.

Однак це ще не була катастрофа. Вона вибухне в листопаді 1919 року, коли в результаті закулісних перемовин диктатора Західної області УНР Євгена Петрушевича її військові підрозділи перейшли на бік білогвардійського генерала Денікіна, оголивши фронт на Поділлі. Відтак для порятунку української держави її уряд за участі державного секретаря закордонних справ ЗУНР Володимира Старосольського пішов

на вкрай важку вимушену угоду з поляками, котрі зажадали за політичну й військову підтримку передати їм українські терени аж до Збруча й Случі. З цього часу влада ЗУНР, яка перебувала в еміграції, не визнаючи цієї угоди, остаточно виключила зі своєї діяльності соборні інтереси України, сподіваючись на те, що зможе добитися самостійності для Галичини. Зрештою, група Петрушевича пішла на таємну співпрацю з москвою, одержуючи від неї фінансову підтримку, про що засвідчено в документах більшовицької партії.

Тимчасом розкол між двома українськими республіками призвів до втрати спільного фронту проти москви як одвічного ворога українства. Еміграційні уряди обох їх, особливо ж після вбивства Симона Петлюри в Парижі, втратили свій вплив, відтак українська проблема зникла як окрема з політичної карти Європи. Тим паче, що Державний Центр УНР осів у Польщі, відтак був залежний у своєму існуванні від країни, яка контролювала значну частину української території, з національними інтересами корінних мешканців якої зовсім не переймалася. Цей український уряд ще вчора визнаної багатьма країнами світу держави тепер не міг захищати права свого населення на його ж одвічній землі.

Тож неспроможність екзильного уряду змобілізувала найбільш патріотичні сили, які витворили Організацію Українських Націоналістів. Вона в свій спосіб узяла на себе місію захисту прав українців на їхній землі. Ці подвижники, особливо з галицької

молоді, йшли на відчайдушніші акції, аби постійно заявляти перед усім світом про українську трагедію та їхню відданість у боротьбі за відродження права рідного народу бути господарем на рідній землі — аж до готовності покласти власне життя в ім'я цієї ідеї.

За це вони каралися в польських тюрмах, але сподівалися, що ці муки будуть винагороджені свободою для українства. Коли ж гітлерівська армія у вересні 1939 року випустила їх з польських катівень, то вони були здивовані бездіяльністю того Проводу ОУН, який, перебуваючи на волі, не скористався упадком Польщі й не підняв всенародного повстання на українських теренах, щоб уконституувати українську державність.

Здебільшого молодші за віком ці націоналісти хотіли одержати відповідь від нового керівництва ОУН, яке тепер мало осідок у Римі. Але одержали наказ скоритися новому вождеві Андрієві Мельнику, котрого після загибелі Євгена Коновальця обрали, на їхню думку, нелегітимно. Дві поїздки до Рима з пропозиціями оновлення складу Проводу й зміни стратегії боротьби не дали результатів. Як наслідок — витворення Революційного Проводу ОУН, очолити який полковник Андрій Мельник відмовився. А свого провідника революційна боротьба вже підготувала — Степан Бандера, перед яким у залі засідань Варшавського й Львівського судових процесів піднімалися всі присутні. Організований ним II Великий Збір Революційної ОУН і накреслив нову стратегію боротьби за владу українського народу на українській землі.

У її здійсненні були радісні перемоги, траплялися болючі втрати й поразки. Але зрештою в Проводі ОУН, який складався в основному з галичан, таки викристалізувалася й утвердилася соборницька стратегія й глибоке переконання, що без Наддніпрянщини вільної України за Збручем не можна будувати. Заповіт Симона Петлюри, що Українська держава постане лише тоді, коли вона утвердиться на вісі Дніпро — Чорне море і скропиться кров'ю, був прийнятий Проводом ОУН незаперечно. Тож наприкінці XX століття галичани не будували вже собі Україну за Збручем, а масово прибули будувати її на береги Дніпра. І це дало свої результати 24 серпня 1991, а підтвердження — на Всеукраїнському референдумі 1 грудня того ж року.

І ось тут чітко бачимо цікаве порівняння: ЗУНР творили в 1918 році й ухвалювали від її імені рішення в 1919, не узгоджуючи їх навіть формально з виборцями, депутати парламенту вже колишньої Австро-Угорщини. Директорія УНР мала повноваження від Трудового Конгресу України, вищого органу влади УНР на той час.

Такої розбіжності не було в 1991 році, коли до Верховної Ради УРСР з однаковими повноваженнями обиралися депутати Наддніпрянщини, Галичини, Волині, Буковини й Закарпаття. І вони звернулися до всіх виборців України оцінити Акт проголошення ними незалежності України. Відповідь була однозначно: Так!

Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері

Пробойовий курінь бригади Українських Січових стрільців біля панцерника «Вільна Україна». Листівка. Вересень 1919 р.

Ордени блаженного Омеляна отримали катовані священники

■ Юстина Зарваниця

Блаженніший Святослав (Шевчук), глава Української греко-католицької церкви (УГКЦ), вручив перші ордени блаженного священномученика Омеляна Ковча єромонахам Згромадження Найсвятішого Ізбавителя (редемптористи) — о. Івану Левицькому та о. Богдану Гелеті. Відзнаку священники отримали за гідний приклад ревного священничого служіння, вірність монашим обітницям і незламність у вірі під час важких випробувань у російсько-молоні.

Блаженніший нагадав, що ця нагорода має глибоке історичне коріння, пов'язане з постаттю святого папи Івана Павла II та беатифікацією мучеників УГКЦ: «Мабуть, усі ми пригадуємо ту унікальну мить, коли святий папа Іван Павло II 25 літ тому підніс до слави святих мучеників нашої Церкви, які постраждали в часи комуністичних переслідувань. Відтоді блаженний священномученик Омелян Ковч став покровителем нашого духовенства. Тож рішенням Синоду єпископів УГКЦ був установлений орден як найвища нагорода для священників, які у своєму служінні уподібнюються до цього мученика. Сьогодні ми вперше маємо честь вручити цю відзнаку. Я називаю їх бердянськими страсто-терпцями».

Із початком повномасштабного вторгнення Росії священники свідомо залишилися в окупованому Бердянську поруч зі своїми вірними. Вони

продовжували служити як греко-католицькій, так і римо-католицькій громадам, допомагали місцевим жителям та приймали людей, які рятувалися з Маріуполя. 16 листопада 2022 року панотців заарештували. Відтоді вони перебували в російському полоні майже 19 місяців — до 28 червня 2024-го. Та попри ув'язнення священники не припинили душпастирського служіння. Богдан Гелета розповів, що в слідчому ізоляторі йому не раз пропонували співпрацювати з Федеральною службою безпеки ворога. «Я вже маю співпрацю — з Господом Богом», — відповів о. Богдан.

І хоч у полоні росіяни забороняли молитву, а УГКЦ називали «сектантською», священник не побоявся звернутися до старости казарми з проханням дозволити короткі спільні молитви. Відтак полонені щодня мали до десяти хвилин, аби проказати «Отче наш» і «Богородице Діво».

ВІДНОВЛЕНІ АРТЕФАКТИ З КРИПТИ КОСТЕЛУ ЄЗУЇТІВ

■ Оріся Шиян

Реставратори відновили металеві хрести, медальйони та фрагменти церковного начиння, знайдені в крипті колишнього костелу Святого Ігнатія Лойоли в Кременці на Тернопільщині. Більшість предметів виявили ще під час ремонтних робіт в 1990-х рр., проте лише тепер їх відреставрували. Через сильну корозію зображення та декоративні елементи артефактів тривалий час залишалися прихованими.

Усипальниця костелу Св. Ігнатія Лойоли була зруйнована в радянський період. Уже за незалежної України там провели розчистку та виявили предмети з металу, які поруйнувала вологість і корозія. Серед знахідок найбільше є натільних медальйонів

із двосторонніми зображеннями, хрести, розп'яття, а також окремі деталі та фрагменти, датовані XVIII ст. «Поверхня предметів була вкрита щільними продуктами мінералізації, різними за кольором, фактурою, товщиною та твердістю, змішаними із залишками ґрунту та органіки, що спотворювало та закривало деталі зображення», — зазначили в реставраційному центрі.

Як розповів Віктор Голуб, завідувач науково-дослідного відділу реставрації творів з металу, за допомогою розчищення під мікроскопом з'ясувалося, що медальйони та деякі хрестики були виготовлені зі сплавів на основі міді (бронза, латунь). Одне розп'яття вилите зі сплаву на основі свинцю, на іншому проглядалася позолота. Майже повністю збереглося розп'яття зі сплаву на основі срібла на

хресті з ебенового дерева. Щоби повернути пам'яткам їхній вигляд, реставратори застосували метод сухого розчищення — техніку пошарового зняття продуктів корозії. Для цієї роботи майстри самостійно виготовляли мікроінструменти: спеціально заточені голки-скальпелі зі загартованої сталі, а іноді навіть із латуні.

Завдяки такій делікатній роботі вдалося розчистити двосторонні рельєфи на 27 медальйонах. На 18 з них виявили профільні портрети святого Ігнатія Лойоли — засновника ордену єзуїтів, на честь якого був освячений кременецький костел. Серед інших сюжетів — образи Богородиці, Ісуса Христа, святого Йосипа, святого Фелікса, святого Анастасія, святого Сальватора, святого Домініка, сцени Розп'яття та композиції зі зображенням Святої Трійці.

ФОТОФАКТ

У Києво-Печерській лаврі встановили погруддя гетьмана Івана Мазепи.

Учасники забігу УКУ запросили папу до України

■ Ірина Коляда

Більш ніж 800 учасників благодійного забігу Українського католицького університету (УКУ) записали спільне відеозвернення до папи Лева XIV, запросивши його відвідати Україну Цей масштабний флешмоб відбувся на території студентського містечка УКУ.

Заклик до понтифіка став фінальною частиною великого благодійного забігу, спрямованого на підтримку студентського стипендіального фонду «До Нація». Організатори та молодь упевнені, що особистий приїзд Папи Римського стане надпотужним знаком солідарності Ватикану

з українським народом в умовах тривалої війни.

«Сьогодні Україна у війні, гинуть тисячі людей, страждають діти, руйнуються міста, знищується природа — нам потрібні надія і любов. Флешмоб є голосом українського народу, який потребує підтримки й Божого благословення. У часі війни українці шу-

кають опору, і нею є Бог», — ідеться у зверненні.

«Першими словами нового папи Лева XIV були «Мир вам!». Я переконаний, що його приїзд прискорить справедливий тривалий мир, який є прагненням кожного українця сьогодні, тому ми його запрошуємо», — наголосив митрополит Борис Гудзяк.

Студентам майже вдвічі підвищать стипендії

■ Анастасія Лукашевська

В Україні з вересня ц. р. суттєво зростуть розміри академічних та іменних стипендій для студентів. У деяких категоріях виплати збільшаться майже вдвічі — до 20 тис. грн на місяць. Про це повідомило Міністерство фінансів України. Зокрема, у державному бюджеті на 2026 рік передбачено 6,6 млрд грн на виплату академічних та іменних стипендій студентам закладів освіти. Це на 1,2 млрд грн більше, ніж 2025-го.

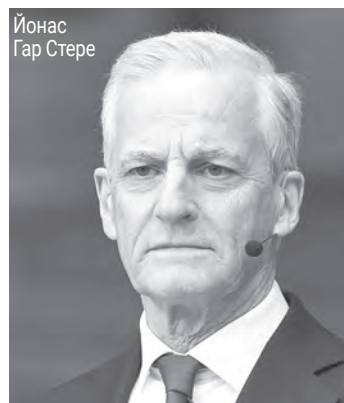
Із вересня ц. р. студенти університетів отримуватимуть оновлені розміри винагород: стипендія президента України зросте з 10 тис. до 20 тис. грн; стипендія Верховної Ради України (ВРУ) — із 4,4 тис. до 8,8 тис. грн; стипендія Кабінету Міністрів України — із 4 тис. до 8 тис. грн;

мінімальна академічна стипендія — із 2 тис. до 4 тис. грн; підвищена академічна стипендія (за особливі успіхи) — із 2 910 до 5 820 грн; стипендія за галузевим принципом — із 2 550 до 5 100 грн; підвищена стипендія за галузевим принципом — із 3 710 до 7 420 грн. Також підвищення передбачене й для студентів коледжів: стипендія президента України збільшиться зі 7,6 тис. до 15,2 тис. грн; стипендія ВРУ — із 3 320 до 6 640 грн; мінімальна академічна стипендія — з 1 510 до 3 020 грн; підвищена академічна стипендія (за особливі успіхи) — із 2 197 до 4 394 грн; стипендія за галузевим принципом — з 1 930 до 3 860 грн; підвищена стипендія за галузевим принципом — із 2 809 до 5 618 грн. Підвищення стипендій є частиною політики підтримки молоді, розвитку людського капіталу та стимулювання якісної освіти в Україні.

Норвегія обмежила ШІ у школах

■ Лана Світ

Норвезький уряд запровадив обмеження на використання генеративного штучного інтелекту (ШІ) у школах, які набудуть чинності з початком нового навчального року, поінформував Йонас Гар Стере, прем'єр-міністр країни.

клас не можуть використовувати інструменти ШІ. Учням середньої школи дозволять користуватися ними лише обмежено та під наглядом учителів. У старшій школі учні віком від 17 до 19 років мають навчитися відповідально використовувати ШІ для підготовки до подальшого навчання та роботи.

Після суттєвого погіршення результатів освітніх тестувань уряд 2024 року заборонив використання смартфонів у школах і розширив повноваження вчителів для підтримання дисципліни в класах. Адже використання ШІ підвищує ризик того, що молодші учні пропустять важливі етапи навчання. «Найважливіше в школі — щоб наші діти навчилися читати, писати та розв'язувати математичні задачі», — заявив урядовець.

В уряді уточнили, що учні з першого по сьомий

клас не можуть використовувати комп'ютери в навчальний процес іще у 1990-х рр., а планшети додали після появи iPad у 2010-х, поступово зменшуючи залежність від підручників і рукописного письма. Водночас уряд указав, що запропонує законодавчі зміни для збільшення використання друкованих підручників у школах, що має скоригувати тенденцію до надмірної цифровізації освіти.

НАЙДЕФІЦИТНІШІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

■ Андрій Підкуймуха

Міністерство освіти і науки України радить вступникам у професійно-технічні заклади освіти звернути увагу на такі спеціальності, як оператори верстатів із числовим програмуванням і ті, що пов'язані з електричною інженерією, зазначив Дмитро Завгородній, заступник міністра освіти і науки.

«Є напрями, на які ми б радили звернути увагу, попит на них недостатній. А в них ми багато інвестуємо. Там умови навчання стають дедалі кращими, привабливішими. Це майбутні оператори верстатів з числовим програмним керуванням або верстатники широкого профілю та електромонтери і все, що пов'язано з електричною інженерією. Ці напрями надзвичайно важливі для української промисловості. По них дефіцит на ринку праці зараз найбільший, і там зарплати зростають найшвидше з усіх інших спеціальностей професійної освіти. Це буквально десятки вакансій на одну людину», — стверджував він.

У більшості закладів, де готують верстат-

ників, уже встановлені сучасні верстати. Випускникам пропонують роботу не лише в їхньому регіоні. Але компанії з інших регіонів запрошують переїхати разом з оплатою проживання, харчування. «Це переважно пропонують компанії з оборонно-промислового комплексу. Таке рідко буває серед тих, хто отримує вищу освіту, а тут це дуже поширена історія. Представники компаній їздять по всіх наших закладах по всій Україні, пропонують переїхати в ті міста, де їхнє виробництво, і повністю забезпечують молодих фахівців не лише роботою, а й усіма побутовими умовами, тож не треба на це витрачати навіть свою зарплату», — запевнив урядовець.

Наразі традиційно

найпопулярнішою в Україні професією є кухар. А також автослюсарі, слюсарі сільськогосподарської техніки, трактористи та зварювальники. А у фаховій передвищій освіті користується попитом спеціальність «медсестринство». За словами заступника міністра, це найпопулярніша спеціальність і серед дорослих, які йдуть навчатися в коледжі за ваучерами або за іншими державними програмами, і серед молоді, яка вступає у фахові коледжі.

Дмитро Завгородній

Тестування фахових знань пройшли не всі

■ Оріся Шиян

Майже 70 % українських педагогів успішно склали незалежне тестування фахових знань і вмінь у межах сертифікації 2026 року. Про підсумки розповіли в Українському центрі оцінювання якості освіти (УЦОЯО). 2026-го на сертифікацію зареєструвалися 3 511 педагогів, що майже на 500 більше, ніж торік. Водночас було використано лише близько 70 % від передбаченої квоти у 5 тис. місць.

У тестуванні взяли участь 3 190 учителів. Для проходження до наступного етапу потрібно було набрати не менше як 60 % від максимальної кількості балів. Цей поріг подолали 2 226 педагогів. Це на 349 осіб більше, ніж 2025 року.

Найвищий рівень успішності продемонстрували вчителі української мови та літератури — 83,5 % учасни-

ків подолали поріг. Також високі результати показали вчителі історії (76,3 %) та початкових класів (76 %). Нижчими були показники серед учителів математики (53,7 %) та англійської мови (48,2 %).

До наступних етапів сертифікації пройшли: 1 098 учителів початкових класів; 419 учителів української мови та літератури; 225 учителів історії; 261 учитель математики; 223 вчителі англійської мови.

Фахівці УЦОЯО відзначили високу якість тестових матеріалів. Аналіз також підтвердив кілька стійких тенденцій: учителі міських закладів освіти загалом демонструють кращі результати, ніж їхні колеги зі сільської місцевості; найуспішнішими виявилися педагоги вищої кваліфікаційної категорії; високі результати частіше демонстрували вчителі зі званнями «учитель-методист» і «старший учитель». Серед проблемних тем учасники

найчастіше мали труднощі з окремими питаннями методики навчання, правопису, математичних завдань відкритого типу та завдань з англійської мови на аудіювання та роботу з текстом.

Найактивніше в сертифікації брали участь учителі початкових класів, де заповнили понад 89 % квоти. Найменше охочих зафіксували серед учителів історії (44 %) та англійської мови (54 %). В УЦОЯО пов'язали це з умовами воєнного часу, додатковим навантаженням на педагогів, безпековими труднощами та недостатньою поінформованістю про можливості сертифікації.

2027-го сертифікацію планують розширити на вчителів природничо-наукових дисциплін. Також обговорюють збільшення терміну дії сертифіката з трьох до п'яти років, щоб узгодити процедуру сертифікації з атестацією педагогів.

Усик відмовився від усіх чемпіонських поясів

■ Роман Журба

Олександр Усик (25-0, 16 KO), чемпіон світу з боксу за версіями WBC, WBA та IBF у надважкій вазі, оголосив, що всі його пояси вакантні й чекають на своїх нових володарів. Він записав відео з поясненням такого свого рішення.

«Сьогодні гарний день повідомити про те, що я хочу залишити всі свої пояси, якими зараз володію. Зробити їх вільними, щоби хлопці, які стоять у черзі за ними, боксували. Друзі, я залишаю пояси, але не йду зі спорту, тому що в мене є last dance. Усім хочу подякувати, із повагою ставлюся до всіх організацій. Хочу всім подякувати і сказати: «Далі — більше». Слава Богу за все! Слава Україні!» — заявив український чемпіон.

Відтак німецький боксер Агіт Кабаел (27-0, 19 KO) піднявся до статусу повноцінного чемпіона WBC у надважкій вазі. Раніше він був володарем титулу тимчасового чемпіона WBC. Тепер Світова боксерська рада підвищила спортсмена у статусі, зробивши його становище у надважкому дивізіоні повноцінним.

Агіт Кабаел прокоментував вибір Олександра Усика: «Звісно, я хотів якось поділити з ним ринг, але не відчуваю нічого, крім поваги, до всього, чого він досяг. Бажаю йому та його родині лише добра. Сподіваюся, що буду поруч заради твого останнього танцю й отримаю шанс висловити повагу до твоєї видатної кар'єри. Відмовляючись від поясів, він знову показує свій клас. Він не затримує дивізіон, а дає шанс новому поколінню. Зі сьогоднішнього дня припиняю гнати коней, бо очевидно одне: я готовий захопити владу».

А британський промоутер Едді Гірн зазначив, що тепер дивізіон стане більш захопливим, а інші боксери отримають нові шанси: «Це чудова новина для претендентів і, чесно кажучи, для всього дивізіону, адже, гадаю, попереду нас чекає багато цікавого. За титул WBA можуть зустрітися Мурат Гассієв і Джаррелл Міллер. В IBF є Френк Санчес. Фабіо Вордлі та Даніель Дюбуа змагатимуться за титул WBO. Є ще Мозес Ітаума. Можливо, Філіп Хргович проведе бій за вакантний пояс. Може скластися ситуація, коли буде одразу чотири чемпіони світу, і мене це цілком влаштовує. Головне, щоб вони билися між собою. До того ж це не найбільші зірки, тому зможемо побачити об'єднанчі поєдинки і справді чудові протистояння. Переможець бою Ф'юрі—Джошуа також захоче поборотися за пояс».

Промоутер також відзначив, що наступним суперником Олександра Усика може стати Деонтей Вайлдер, адже українець розглядає варіант провести ще один вікопомний бій і завершити свою кар'єру на позитивній ноті. Якщо Вайлдер отримає таку можливість, бій може стати одним із ключових подій у дивізіоні та логічним завершенням кар'єри Усика. Гірн також відмітив, що між сторонами вже досягнули згоди і скоро відбудеться анонс цього поєдинку.

Буенос-Айрес

БЛАГОДІЙНІ ЗАБІГИ НА ПІДТРИМКУ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ

■ Олег Садовий

Буенос-Айрес, столиця Аргентини, долучився до глобального благодійного марафону Run The Line, який цього року об'єднав українські громади й іноземних друзів на семи континентах світу задля підтримки сил оборони України. Про це повідомило Посольство України в Аргентинській Республіці.

Спортивно-патріотичний захід організував крайовий осередок Організації української молоді в Аргентині «Пласт». Молодіжні активісти підтримали масштабну міжнародну ініціативу, започатковану Патронатною службою «Янголи «Азова» і благодійним фондом Lotus Fund.

Головною метою акції стало вшанування пам'яті українських Героїв, привернення уваги латиноамериканської спільноти до тривалої боротьби України за свободу та збір коштів на потреби українських захисників. Учасники забігу своєю присутністю та підтримкою засвідчили солідарність з Україною та вдячність тим, хто щодня боронить її незалежність, свободу та право на мирне майбутнє.

Українське дипломатичне представництво висловило щирі вдячності аргентинському «Пласту» за бездоганну організацію масштабної події, а також подякувало всім небайдужим учасникам, які долучилися до цієї важливої міжнародної ініціативи, наголосивши на важливості постійної фінансової та інформаційної допомоги

Ніцца

тим, хто продовжує тримати лінію оборони України.

А у швейцарському місті Білі також відбувся благодійний спортивний захід у межах міжнародної ініціативи Hurkit Run, головною метою якого став збір фінансової допомоги для придбання спецтехніки для підрозділів сил оборони України, розповіли в Посольстві України у Берні.

Учасники акції долали дистанцію не лише заради спортивних досягнень, а передусім задля підтримки українських воїнів. Усі благодійні внески, акумульовані від бігунів і міжнародних партнерів, передадуть на фінансування закупівлі автомобілів та роботизованих комплексів для військових підрозділів, які зараз стримують російську агресію. До спортивно-патріотичної події долучилися дипломати Посольства України у Швейцарії, представники місцевої української громади, активісти європейських громадських організацій і швейцарські друзі України.

У дипломатичному представництві наголосили,

що такі акції є вагомим свідченням того, що солідарність іноземних партнерів і діаспори стабільно конвертується в конкретну та дієву матеріально-технічну допомогу фронту. Посольство висловило щирі вдячності головним організаторам забігу — об'єднанню Verein ETNA, Асоціації жінок-послів України, а також усім партнерам за відданість спільній справі та непохитну підтримку України.

Асоціація AFUCA теж організувала забіг за участю двох українських ветеранів війни, які втратили руку під час бойових дій, у Ніцці (Франція). Дистанцію пробігла й українська волонтерка, яка від народження живе без однієї руки. Ініціював забіг Сергій Есаулов, генеральний консул України в Ліоні, який біг разом з учасниками. Бігуни подолали символічну дистанцію у 2 км — від готелю Negresco до пам'ятника I Love Nice.

В AFUCA підкреслили, що це був не спортивний старт і не змагання за результат. Учасники бігли, йшли, спілкувалися та несли українські прапори. Головною метою було висловити підтримку і вдячність людям, які захищали Україну, а ще — нагадати суспільству про важливість інклюзії. «Для нас дуже важлива присутність українських ветеранів. Дякуємо їм за захист України. А також за те, що змінюють наше суспільство — роблять його сильнішим і людянішим. Цим досвідом ми хочемо ділитися з європейцями», — зазначила Ірина Подиряко-Бурдель, генеральний директор AFUCA й почесний консул України в Ніцці.

ВИШНЯ ПОЗИТИВНО ВПЛИВАЄ НА СЕРЦЕ

■ Олександра Баландюх

Уже доспіли ранні сорти вишні. Сезон ягід короткий, тому варто максимально використати цей час. Вишня, як каже д-р Маковецький, не лише інгредієнт для вареників чи компоту. Вона є однією з найцінніших ягід літа, багата природним джерелом поліфенолів, антоціанів та інших біологічно активних речовин, що позитивно впливають на серцево-судинну систему, відновлення після фізичних навантажень, якість сну та здоров'я кишківника. За вмістом рослинних антиоксидантів вишня, стверджує дієтолог, значно випереджає багато популярних фруктів. Саме вони надають ягодам насиченого червоного кольору.

Основні біоактивні сполуки: антоціани (ціанідин-3-глюкозид, ціанідин-3-рутинозид) — потужні антиоксиданти, що можуть зменшувати оксидативний стрес та запалення; кверцетин — природний флавоноїд із потенційним кардіозахисним ефектом; хлорогенова кислота — може позитивно впливати на чутливість до інсуліну; мелатонін — природна речовина, яка бере участь у регуляції циклів сну та неспання; елагова кислота й інші поліфеноли — підтримують антиоксидантний захист організму.

100 г темної вишні містять від 150 до 300 мг за-

гальних поліфенолів, хоча цей показник залежить від сорту та ступеня стиглості. Калій, яким багата вишня, допомагає регулювати артеріальний тиск, а антоціани та поліфеноли сприяють захисту судинної стінки від ушкоджень.

Концентрований вишневий сік здатен пом'якшувати м'язовий біль і прискорювати відновлення після інтенсивних тренувань завдяки протизапальним властивостям поліфенолів. Вишня, особливо квасні сорти, містить природний мелатонін. Регулярне помірне споживання або вживання концентровано-

го вишневого соку ввечері може покращувати якість і тривалість сну.

Клітковина й поліфеноли є поживним середовищем для корисної мікрофлори кишківника. Це сприяє утворенню коротколанцюгових жирних кислот і підтримці бар'єрної функції кишківника. Регулярне вживання вишні асоціюється зі зниженням рівня сечової кислоти та меншою частотою нападів подагри.

Для більшості здорових дорослих оптимальною кількістю є 150–250 г свіжої вишні на день (приблизно 1–2 склянки ягід без кісточок). «У сезон можна періодично збільшувати порцію до 300 г на день, якщо немає індивідуальних протипоказів і загальна кількість фруктів у раціоні залишається помірною», — зазначає Андрій Маковецький.

Для дітей достатньо: 2–5 років — 50–100 г; 6–12 років — 100–150 г; підлітки — до 200 г. «Важливо пам'ятати, що вишня — це доповнення до різноманітного раціону, а

не його основа. Найкраще поєднувати її з білковими продуктами або кисло-молочними аналогами, щоб уникнути різких коливань рівня глюкози», — радить медик.

Попри численні переваги вишні є ситуації, коли кількість ягід краще контролювати. Обережність потрібна при синдромі подразненого кишківника та високій чутливості до FODMAP-вуглеводів; схильності до діареї; загостренні гастриту або виразкової хвороби; індивідуальній алергії на кісточкові плоди; неконтрольованому цукровому діабеті — через необхідність врахування вуглеводного навантаження. Та в більшості людей помірне вживання вишні не викликає жодних проблем і лише йде на користь.

■ Олександра Баландюх

На вулиці вже чути медовий аромат, отже, цвіте липа. В Україні вона росте у дворах, парках, лісосмугах, уздовж алей тощо. Її цвіт люди збирають, сушать, здають як лікарську рослинну сировину, заварюють свіжий або сухий і часто сприймають як простий домашній чай. Але липа може бути значно ціннішою, якщо її грамотно використовувати, каже дієтолог Андрій Маковецький.

Липовий цвіт має ніжний медово-квітковий аромат і містить рослинні сполуки, серед яких флавоноїди, фенольні кислоти, слизові речовини, дубильні компоненти й ароматичні речовини. Саме тому липу традиційно використовують за перших симптомів застуди, подразненні горла, сухому кашлі, напруженні та втомі нервової системи. «Та дві-три квіточки на велике горнятко — це для аромату, а не результату. Якщо хочемо отримати більше користі, потрібно правиль-

Недооцінена сила липи

но підібрати кількість цвіту, не кип'ятити його довго і навчитися використовувати не лише настій, а й саму рослину, — радить лікар. — Європейська агенція з лікарських засобів описує липовий цвіт як традиційний рослинний засіб для полегшення симптомів застуди та м'яких симптомів психоемоційного напруження. Це не означає, що липа лікує все, а підтверджує, що її традиційне використання має достатньо довгу історію і нормативно описані способи застосування».

Теплий липовий настій допомагає пом'якшити подразнення горла, підтримати слизові та зробити пиття комфортнішим у період застуди. Липовий чай добре впливає увечері, коли є перевантаження, напруження, «перегріта голова» після робочого дня. У багатьох європейських традиціях липу використовували як теплий напій при застуді, коли потрібно прогрітися і підтримати природне потовиділення.

У липовому цвіті є поліфенольні сполуки. З нього можна готувати не лише чай, липа може бути як ніжна квітова добавка до салатів, смузі, заправок, лимонадів і легких десертів.

Найкращий момент для збирання — коли липа тільки активно зацвіла: більшість квітів уже розкрилася, але вони ще свіжі, світлі, ароматні й не побуріли. Не варто чекати, поки липа майже відцвіте. У старих квітах менше свіжого аромату, вони можуть бути запилюжені, потемнілі, пересушені, а настій із них буде слабшим і грубішим за смаком.

Збирати треба в суху погоду, але не одразу після дощу. Оптимально — у першій половині дня, коли роса вже зійшла, але сонце ще не пересушило квіти. Зривайте суцвіття разом із тонким світлим приквітком — тим «листочком-крильцем» біля квітки. Не збирайте липу біля трас, паркувальних майданчиків, заводів, активного руху

автівок і місць, де дерева могли обробляти хімією. Для чаю, смузі й сушіння краще брати липу з чистих дворів, садів, сіл, лісосмуг або парків подалі від дороги.

Не сушіть липу під прямим сонцем — так вона швидше втрачає аромат і частину нижніх сполук. Розкладіть квіти тонким шаром у тіні, у добре провітрюваному місці. Сировина має висохнути, але не перетворитися на пил. Правильно висушена липа зберігає світлий природний колір і приємний медово-квітковий аромат. Зберігайте в паперовому пакеті, тканинному мішечку або слоїку в темному сухому місці.

Для дорослої людини практичний орієнтир — 3–6 г сухого липового цвіту на день. Це може бути 2–3 горнятка настою або частина липи в чаї, а частина — у смузі чи салаті. Свіжого цвіту потрібно більше за вагою, бо в ньому багато води. Орієнтовно 1 г сухого цвіту можна замінити 3–

4 г свіжого, але це приблизний побутовий орієнтир, бо все залежить від вологості рослини. Не варто йти за логікою «що більше, то краще». Липа має бути корисним сезонним інгредієнтом, а не трав'яним концентратом у кожному прийомі їжі.

Для салату достатньо 2–4 г свіжого або 0,3–0,8 г сухого цвіту на порцію. Для смузі найкраще: 2–3 г сухого або 6–10 г свіжого цвіту спершу настояти, а потім збити разом із настоєм. Якщо є індивідуальна реакція на липу або інші квіткові рослини, починайте з мінімальної кількості.

Багато людей кажуть, що заварюють липу, а насправді часто кидають її в баняк і кип'ятять 5–10 хвилин. Але так не варто робити, краще залити гарячою водою, накрити і настояти 10–15 хвилин. Так ароматичні речовини менше випаровуються, а настій залишається м'яким, квітковим і приємним. Для класичного чаю можна використовувати приблизно 1,5 г сухого липового цвіту на 150 мл гарячої води.

Більша загроза, ніж ядерна зброя

■ Василь Нетудихата

Штучний інтелект може становити більшу загрозу для стратегічної стабільності, ніж ядерна зброя. Про це заявили учасники дискусії на міжнародному безпековому форумі «Шан-ґрі-Ла діалог» у Сінгапурі. Під час обговорення питань стратегічної стабільності основна увага учасників форуму була прикута до стрімкого розвитку ШІ та його впливу на сучасні конфлікти.

Науман Закрія, командир 1-го корпусу ракетних військ армії Пакистану, відзначив, що використання ШІ скорочує так звану петлю OODA — цикл спостереження, орієнтації, ухвалення рішення та дії. А це створює ситуацію, коли людина вже не встигає повноцінно оцінити ситуацію.

Мір'яна Споляріч, президент Міжнародного комітету Червоного Хреста, також висловила занепокоєння наслідками застосування нових технологій у війнах. Вона зазначила, що ШІ може як допомагати захищати цивільне населення, так і значно підвищувати ризики для нього.

Водночас тема ядерного стримування залишалася важливою частиною дискусії. Мен Сянцін, представник Народно-визвольної армії КНР, підтвердив по-

зицію Пекіна щодо невикористання ядерної зброї першим і вказав, що поширення такого підходу могло б знизити глобальні ризики.

А Онно Айхельсхайм, міністр оборони Нідерландів, наголосив, що ШІ уже активно використовують на полі бою. За його словами, українські військові застосовують такі технології для прогнозування російських атак, а Сполучені Штати — під час планування дій у відповідь на іранські удари.

■ Марко Стріха

Оптимізм на фондових ринках, зумовлений розвитком технологій штучного інтелекту (ШІ), допоміг майже 2 млн людей у всьому світі стати мільйонерами, а сукупний капітал найзаможніших сягнув 98,3 трлн USD. Зростання фондових ринків завдяки оптимізму щодо ШІ стало головним рушієм накопичення багатства.

Найшвидше зростали статки тих, чиї активи перевищують 30 млн USD. Їхня кількість досягла рекордної позначки у 250 тис. осіб. Найбільше нових мільйонерів 2025-го з'явилося у США. «А поза як компанії Anthropic та

Ще два мільйони ШІ-мільйонерів

OpenAI готуються до дебюту на Волл-стріт, найзаможніші люди світу невдовзі зможуть додати до своїх портфелів активи одних із найбільших технологічних гігантів», — прогнозує Bloomberg.

Водночас найшвидші темпи зростання капіталу зафіксували в Азійсько-Тихоокеанському регіоні — на 10,5 %. Цьому сприяв високий попит на напівпровідники. Лідерами стали Японія та КНР, де з'явилося 436 тис. і 154 тис. нових мільйонерів відповідно.

У Європі кількість багатіїв зросла на 6,5 % завдяки уповільненню інфляції та стабілізації ринків, а в Африці накопиченню капіталу сприяли вищі ціни

на дорогоцінні метали. Натомість на Близькому Сході кількість багатіїв скоротилася на 1,4 % через зниження цін на нафту та воєнні конфлікти. А от кількість мільйонерів і мільярдів у Латинській Америці істотно не змінилася.

Паралельно зі зростанням статків посилилася і нерівність доходів. Наприкінці 2025 року 1 % найбагатших домогосподарств США володів майже 32 % всього національного багатства, що є найвищим показником з 1989 року. Також у період з 2022-го по 2025 рік зафіксували перетік щонайменше 1,5 трлн USD від традиційних фінансових установ до сімейних офісів і брокерських компаній.

ТРАМП ПІДПИСАВ ПОМ'ЯКШЕНИЙ НАГЛЯДОВИЙ УКАЗ

■ Іван Заторський

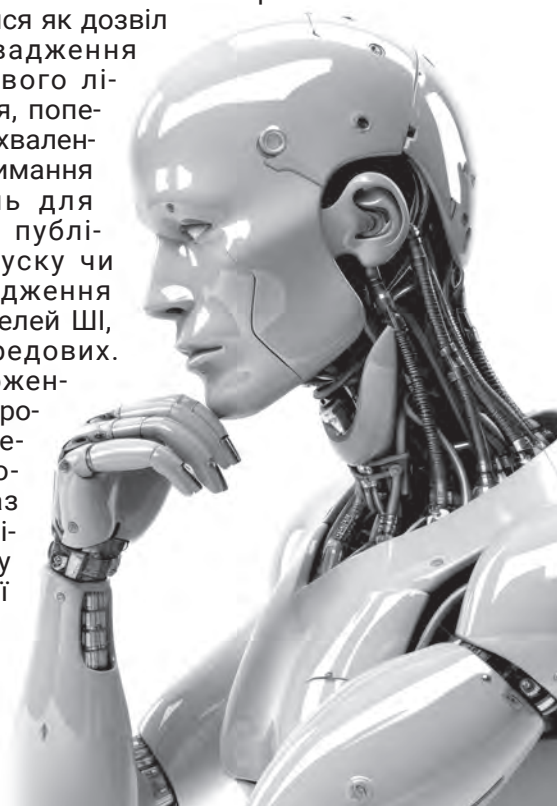
Дональд Трамп підписав новий виконавчий указ, який передбачає попередній перегляд потужних моделей ШІ урядовими структурами перед їхнім виходом на ринок. Документ зобов'язує окремі компанії добровільно надсилати свої моделі на оцінку уряду за 30 днів до публічного релізу.

Попередній варіант указу вимагав 90-денного терміну, однак представники індустрії наполягали на значно коротшому періоді — близько двох тижнів. Після критики Девіда Сакса, венчурного інвестора та колишнього радника Білого дому з питань ШІ, підписання жорсткішої версії відклали наприкінці травня ц. р. Тоді президент заявив, що не хоче створювати перешкоди для американських компаній у конкурентній боротьбі з Китайською Народною Республікою (КНР).

У тексті указу зазначено, що він не може трактуватися як дозвіл на запровадження обов'язкового ліцензування, попереднього схвалення або отримання погоджень для розробки, публікації, випуску чи розповсюдження нових моделей ШІ, у т. ч. передових. Крім положення про добровільний перегляд моделей, указ доручає Міністерству юстиції приділяти особливу увагу злочинам, пов'язаним із використанням ШІ.

ним із використанням ШІ для гакерських атак та несанкціонованого доступу.

Спершу планували підписання документа в присутності керівників провідних компаній Кремнієвої долини, однак зрештою господар Овального кабінету підписав його приватно. Це вже не перший крок адміністрації Трампа у сфері регулювання ШІ. У грудні торік він підписав інший указ, що передбачає створення єдиної національної політики щодо ШІ, щоб випередити ухвалення різних законів на рівні окремих штатів.

■ Олег Садовий

Mythos для наступальних кібероперацій

Компанія Anthropic раз допомагає Агенції національної безпеки (АНБ) США впроваджувати власну передову ШІ-модель Mythos для проведення наступальних кібероперацій, відправляючи своїх інженерів для роботи безпосередньо у відомстві.

За словами двох співрозмовників Financial Times, Anthropic відправила до АНБ близько пів дюжини інженерів передового

розгортання. Вони мають навчити спецслужби користуватися технологією та налаштувати модель під конкретні завдання.

Наразі залишається незрозумілим, чи допомагають фахівці компанії в активних операціях. Проте джерела видання зазначають, що модель Mythos може бути корисною для проникнення в комп'ютерні мережі супротивників, зокрема Китаю або Ірану. «Найкращий спосіб створити надійний захист — це

підготувати потужний напад», — зазначило джерело, близьке до Anthropic, додавши, що опоненти, імовірно, розробляють власні наступальні технології на базі ШІ. «Якщо Mythos не використовуватимуть для створення атакуючих агентів, супротивники знайдуть спосіб це зробити», — заявив інформатор.

Така співпраця відбувається на тлі судового спору Anthropic з Міністерством оборони США щодо того, як його технології використо-

вують у військових операціях. Компанія намагалася обмежити застосування своїх ШІ-моделей Claude для масового стеження за американськими громадянами та розробки смертоносних автономних дронів. Через це Пентагон визнав ШІ-лабораторію «ризиком для ланцюга постачання». Anthropic оскаржила це рішення в суді, оскільки такий статус загрожує її чинним контрактам. А згодом представила модель Claude Mythos, здатну ви-

являти та використовувати вразливості в програмному забезпеченні. Компанія оголосила, що надасть доступ до цієї моделі 150 організаціям у 15 країнах.

Водночас під час тестування Mythos за кілька годин змогла отримати доступ практично до всіх засекречених ресурсів АНБ. Тож через потенційну загрозу національній і міжнародній безпеці влада США ухвалила рішення негайно зупинити реалізацію проекту та провести додаткову оцінку ризиків.

ГОРОСКОП ІЗ 9 ДО 15 ЛИПНЯ

Овен (21.03—20.04)

Тиждень може принести несподівані події та знайомства, що виявляться набагато важливішими, ніж здається на перший погляд. Активізується сфера спілкування, контактів, поїздок і нових зв'язків. Настає сприятливий час для перемовин, обговорень і вирішення питань, які довго відкладали. Несподівана пропозиція або випадкова зустріч здатна відкрити нові перспективи. Вам стане легше знаходити спільну мову з тими, з ким було складно домовитися.

Телець (21.04—21.05)

Тиждень обіцяє бути насиченим як матеріально, так і емоційно. З'являються можливості поліпшити фінансове становище, знайти нове джерело прибутків або переглянути наявні способи заробітку. Водночас посилюється прагнення оточити себе комфортом, красою та людьми, поряд із якими спокійно. Однак деякі ситуації потребуватимуть чесності й готовності побачити те, що залишалося за кадром. Зараз гарний час для наведення ладу у фінансах, особистих стосунках і довготривалих планах.

Близнюки (22.05—21.06)

Дехто відчує бажання змінити звичний спосіб життя, поставити перед собою нові цілі або переглянути ставлення до власних можливостей. Зараз багато залежить від того, наскільки чітко ви розумієте, чого хочете домогтися. Ваша харизма посилюється, а оточення виявляє зацікавлення вашими ідеями й ініціативами. У стосунках можуть виникнути питання, що вимагатимуть відвертої розмови. Є шанс залишити позаду обмеження та почати рух у новому керунку.

Рак (22.06—23.07)

Зараз важливо дослухатися до внутрішніх відчуттів. Багато процесів відбувається поки що не на зовнішньому рівні, а всередині вас. Тиждень сприяє завершенню старих історій, переосмисленню минулого та підготовці до нового життєвого етапу. Неочікувані новини можуть надійти через друзів, однодумців або професійне оточення. Уважно ставтеся до розподілу ресурсів. До кінця тижня з'являється більше впевненості у власних силах і розуміння подальших кроків.

Лев (24.07—23.08)

Тиждень буде пов'язаний із людьми, колективами та спільними проектами. Нові знайомства можуть виявитися корисними не лише зараз, а й у майбутньому. Тепер гарний час для участі в громадській діяльності, розвитку соціальних мереж і просування власних ідей. Творчі проекти отримують додатковий імпульс, а натхнення приходить через спілкування й обмін досвідом. В особистому житті важливо уникати прихованих ігор і недомовок. Що чеснішими будуть стосунки, то стійкішим виявиться результат.

Діва (24.08—23.09)

На перший план виходять питання кар'єри, професійного зростання та репутації. З'являється можливість виявити свої здібності та привернути увагу керівництва або потенційних партнерів. Особливо вдало складаються перемовини та робочі зустрічі. Однак конкуренція або приховане суперництво може вимагати уважності. Покладайтеся на факти, дотримуйтеся домовленостей і не залишайте без контролю важливі документи. Тиждень допомагає побачити перспективи там, де раніше їх не помічали.

Терези (24.09—23.10)

Перед вами відкриваються нові горизонти. Можуть зажадати уваги фінансові зобов'язання або питання справедливого розподілу відповідальності в партнерстві. Це може стосуватися навчання, подорожей, розширення кола спілкування або появи абсолютно нових життєвих цілей. В особистому житті посилюється романтичний настрій, бажання краси та гармонії. Водночас обставини можуть вимагати серйозної розмови про гроші, обов'язки або спільні плани.

Скорпіон (24.10—22.11)

Тиждень допомагає побачити приховані сторони подій, що відбуваються. Усе, що залишалося в тіні, стає очевидним. Особливо це стосується питань фінансів, спільних ресурсів і довіри між людьми. Можливі несподівані грошові рішення або зміни в матеріальних домовленостях. Інтуїція працює ретельно, тому варто дослухатися до внутрішніх відчуттів. Кінець тижня сприяє

успішним перемовинам і пошуку взаємовигідних рішень.

Стрілець (23.11—21.12)

Не уникайте складних тем — саме через них приходить розуміння того, що справді важливо. Це стосується як особистого життя, так і ділових союзів. Можна вивести наявні зв'язки на новий рівень або зустріти людину, яка зіграє помітну роль у майбутньому. Тепер гарний час для спільних проектів, обміну досвідом і пошуку нових можливостей через співпрацю. У фінансових питаннях варто уникати поспішних рішень і ретельно обговорювати домовленості.

Козеріг (22.12—20.01)

Тиждень допомагає змінити робочий графік, переглянути звички й організувати простір ефективніше. У стосунках важливо зберігати спокій і не піддаватися тиску. Хтось може спробувати нав'язати свою думку або вплинути на ваші рішення. Що впевненішими будете у власній позиції, то легше вдасться уникнути конфліктів. Професійна сфера обіцяє хороші результати для тих, хто готовий діяти послідовно.

Водолій (21.01—19.02)

Буденні справи потребують оновлення, і тоді тиждень дасть більше натхнення, творчості й приємних несподіванок. Зростає бажання займатися тим, що справді тішить. Для когось це стане початком романтичної історії, для когось — стартом цікавого творчого проекту. Оточення залюбки підтримує ваші ідеї, а нові знайомства здатні відкрити неочікувані перспективи. Головне — не боятися виходити за рамки звичного сценарію.

Риби (20.02—20.03)

Основна увага буде спрямована на дім, сім'ю та внутрішній комфорт. Багато хто замислиться про зміни в просторі, нерухомості або стосунках із близькими людьми. Емоційна чутливість посилюється, тому важливо дбайливіше ставитися до власних переживань. Старі спогади можуть нагадати про себе, але саме через них приходить розуміння того, що саме треба залишити в минулому. Цира розмова здатна принести довгоочікуване полегшення і відновити гармонію у стосунках.

Світлана Таланова

К	О	Н	Д	У	К	Т	О	Р	К
О	Т	А	Р	К	О	Р	Ю	Б	А
Л	П	А	С	А	Ж	И	Р	К	Т
А	М	Т	М	Р	О	Т	Ш	А	А
К	А	Л	Ч	Г	Р	І	Ш	К	Л
Р	Р	А	В	Т	П	Н	К	О	Е
Е	К	В	А	І	Л	А	О	Н	П
З	А	Г	Л	Л	А	Т	Н	И	С
Д	Д	І	М	П	Н	С	И	Ч	І
Я	І	З	І	Л	О	К	К	В	Я

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: АК, бюрократ, вчинок, гриш, ґвалт, дзеркало, каталепсія, колізія, кондуктор, коник, марка, пасажир, план, пліт, стан, чвал, шторм. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 27: чічка.

В Італії штрафують туристів

■ Сніжана Непийпиво

Туристам, які планують відвідати Італію, варто уважно ознайомитися з місцевими правилами. Деякі звичні дії можуть коштувати чималих грошей, особливо у популярних туристичних містах. Про це розповіла британська журналістка Джої Гендлер, яка під час своєї першої подорожі до Італії ледь не отримала штраф у Венеції. За словами мандрівниці, вона навіть не підозрювала про існування такого обмеження.

Після екскурсії містом вона довго шукала місце для обіду, але всі заклади були переповнені. Тоді придбала джелато й вирішила перепочити на сходах у затінку. «Я вже намірилася скуштувати першу ложку, коли працівники неподалік почали жестикулювати, показуючи, щоб я підвелася», — згадала туристка.

Як з'ясувалося, у Венеції заборонено сидіти на сходах, мостах, набережних, біля історичних пам'яток та інших громадських об'єктів під час вживання їжі чи напоїв. За порушення цього правила передбачений штраф від 100 до 200 EUR. Місцева адміністрація пояснює, що обмеження запроваджені для підтримання чистоти, безпеки та збереження історичного вигляду міста. Крім того, у Венеції туристам заборонено купатися в каналах, годувати голубів і мев, гуляти містом у купаль-

никах, викидати сміття в недозволених місцях, їздити велосипедом у певних районах та ночувати в громадських просторах. Залежно від порушення розмір адміністративних штрафів може сягати 500 EUR. У деяких випадках до порушників також можуть застосувати тимчасову заборону на перебування в певних частинах міста.

Водночас туристів у Венеції очікують і додаткові витрати. Місто стало першим у світі, яке запровадило плату за вхід для одноденних відвідувачів. Спершу вона становила 5 EUR та діяла лише в найзавантаженіші дні сезону, однак згодом систему розширили. Попри це новація викликає суперечки серед місцевих політиків. Частина з них вважає, що плата за вхід суперечить статусу Венеції як відкритого міста та перетворює його на туристичний атракціон.